

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА АРХІТЕКТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до магістерської роботи
рівня вищої освіти «Магістр»

на тему: *Сучасна архітектура рекреаційно-туристичних закладів
Прикарпаття.*

Виконав:
студент V курсу, групи Арх - 62
спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»

Курташ Андрій Едуардович
(прізвище та ініціали)

Керівник *Кюнцилі Романа Василівна*
(прізвище та ініціали)

Консультанти з розділів:

Науково-дослідний _____ *Кюнцилі Р.В.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Охорона навколишнього
середовища _____ *Панас Н.Є.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Дубляни - 2024 рік

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Факультет будівництва та архітектури
Кафедра архітектури
Рівень вищої освіти «Магістр»
Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
“24” лютого 2023 року

ЗАВДАННЯ
на магістерську роботу

студенту *Курташу Андрію Едуардовичу*
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи *Сучасна архітектура рекреаційно-туристичних закладів
Прикарпаття.*

керівник роботи *Кюнцилі Романа Василівна д.мист., в.о.професора*
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом університету від “17” лютого 2023 року № 32 / к-с

2. Строк подання студентом роботи: *22 січня 2024 року*

3. Вихідні дані до роботи:

*містобудівні схеми областей Прикарпаття, об'єднаної територіальної
громади, ілюстративні матеріали наукової літератури та інтернет-ресурсів,
авторські фото архітектурних об'єктів, замальовки, обмірні креслення*

4. Зміст пояснювальної записки:

Реферат

Зміст

Вступ (актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет, методика дослідження).

1. Стан проблеми, огляд літератури.

*2. Комплексне дослідження сучасної архітектури рекреаційно-туристичних
закладів Прикарпаття.*

*2.1. Зарубіжний досвід сучасної архітектури рекреаційно-туристичних
закладів.*

*2.2. Вітчизняний досвід сучасної архітектури рекреаційно-туристичних
закладів.*

3. Проектні пропозиції.

4. Охорона навколишнього середовища.

Висновки та пропозиції

5. Перелік графічного матеріалу:

архітектурно-ілюстративні матеріали з дослідження задекларованої проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду, проектні пропозиції рекреаційно-туристичного закладу Прикарпаття.

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
2	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
3	<i>Кюнцилі Р.В., в.о.професора</i>		
4	<i>Панас Н.Є., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання *24 лютого 2023 року*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Виконання
1	<i>Збір та опрацювання матеріалів для виконання магістерської роботи</i>	28.03.23	
2	<i>Підготовка та написання розділу з комплексного дослідження задекларованої проблеми</i>	12.06.23	
3	<i>Виконання ілюстративних та архітектурно-планувальних креслень</i>	24.08.23	
4	<i>Виконання проектних пропозицій</i>	18.10.22	
5	<i>Виконання розділу з охорони навколишнього середовища</i>	20.11.23	
6	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу та пояснювальної записки</i>	22.01.24	

Студент _____
(підпис)

Курташ А.Е.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Кюнцилі Р.В.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на присвоєння освітнього ступеня «магістр» – 70 сторінок текстової частини, ілюстративний матеріал на планшеті розмірами 10 м2, 84 джерела літератури, 33 рисунки.

«Сучасна архітектура рекреаційно-туристичних закладів Прикарпаття». Курташ А.Е. – Магістерська робота. Кафедра архітектури. – Дубляни, Львівський НУП, 2024 р.

Проведено аналіз сучасного стану та актуальних тенденцій у проектуванні та використанні туристичних об'єктів на території Західної України, з фокусом на Львівській та Івано-Франківській областях.

Досліджено публікації як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників у сфері проектування туристичних об'єктів, зокрема туристичних баз.

Виявлено, що науковці приділяли значну увагу використанню історичних традицій та навколишнього ландшафту для створення ефективних туристичних об'єктів та інших закладів, спрямованих на надання туристичних послуг. Пропонуються напрями збільшення туристичної привабливості Прикарпаття через інкорпорацію найкращих проєктних практик, реалізованих як у зарубіжній, так і вітчизняній архітектурній практиці.

Особлива увага приділяється забезпеченню доступності туристичних об'єктів для всіх категорій населення, зокрема для маломобільних груп населення. У проєкті туристичної бази пропонується використати регіональні архітектурні традиції та місцеві будівельні матеріали, зважаючи на особливості передгірського ландшафту. Також описано заходи щодо охорони навколишнього середовища, виконання протипожежних і санітарно-гігієнічних стандартів, які необхідно враховувати під час будівництва та експлуатації об'єкта.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	6
1.1 Пріоритети та перспективи зростання туристичної привабливості України.....	6
1.2 Огляд літератури з досліджуваної проблеми.....	9
1.3 До історії формування рекреаційно-туристичних комплексів України.....	10
РОЗДІЛ II КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ПРИКАРПАТТЯ.....	19
2.1 Особливості архітектурних та планувальних вирішень сучасних туристичних комплексів.....	19
2.1.1 Протиставлення архітектури туристичного готелю ландшафту або рельєфу.....	20
2.1.2 Головні конфігурації планування туристичних споруд.....	21
2.1.3 Типи використання геометричних форм у плануванні готелю, виділяються такі.....	24
2.2 Дослідження дерев'яної архітектури туристичних комплексів України.....	26
2.3 Світовий досвід у сфері дерев'яного рекреаційного будівництва.....	29
РОЗДІЛ III ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
3.1 Об'ємно-планувальне вирішення туристичного об'єкта.....	47
3.2 Архітектурно-конструктивне вирішення туристичного об'єкта.....	53
РОЗДІЛ IV ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

У сфері туризму, як і в інших галузях, ведеться жорстка конкурентна боротьба між надавачами туристичних послуг. Перевагу отримують ті, хто може запропонувати відвідувачам не лише комфорт, але й незабутні враження від перебування як у самому об'єкті, так і в навколишніх місцях. Отже, важливо, щоб туристичний об'єкт був гармонійно вписаний в природне середовище та відповідав регіональним традиціям зодчества.

На Прикарпатті розвиток курортно-рекреаційної сфери та туризму сприяють економічні та соціальні зміни, які роблять відпочинок, оздоровлення та туризм доступними для більшої кількості людей. В рамках цього розвитку виокремлюється курорт Моршин та інші місцевості, які стають популярними туристичними напрямками. Однак існує ще багато вільної території, де туристичні об'єкти практично відсутні.

Питання забезпечення конкурентоспроможності туристичних об'єктів і їх проєктування здебільшого вивчені науковцями в Україні та за кордоном. Наприклад, дослідження вітчизняних і зарубіжних дослідників в галузі туризму та архітектури допомагає зрозуміти рівень туристичної конкурентоспроможності різних регіонів.

Для реалізації проєкту туристичної бази важливо враховувати регіональні традиції зодчества, місцеві будівельні матеріали та особливості передгірського ландшафту. Також, проєкт повинен передбачати різноманітні послуги для туристів, такі як оренда спорядження, велопрокат та стилізація приміщень для відпочинку та споживання їжі в національному стилі.

В дослідженні також велика увага приділяється збереженню довкілля, дотриманню протипожежних та санітарно-гігієнічних вимог під час спорудження та функціонування туристичних об'єктів.

Мета нашої дослідницької роботи полягає в аналізі актуальних тенденцій та традицій у сфері проєктування та будівництва туристичних об'єктів на

території Прикарпаття. Для досягнення цієї мети були визначені наступні завдання, які були виконані у рамках магістерської роботи:

1. проведено огляд літератури, де досліджено ключові аспекти проєктування та будівництва туристичних споруд на території Прикарпаття;

2. здійснено комплексне дослідження архітектурно-проєктного та планувального об'єкта, аналізовано його ключові особливості та можливості для вдосконалення;

3. розроблено проєктні пропозиції, спрямовані на покращення об'ємно-планувальних та архітектурно-конструктивних рішень туристичних об'єктів на Прикарпатті;

4. розглянуто заходи з охорони природного довкілля, які повинні бути враховані при проєктуванні та експлуатації цих об'єктів.

Об'єктом нашого дослідження є архітектурно-планувальні особливості туристичних споруд, які розташовані на території Прикарпаття.

Предметом дослідження є сучасні тенденції у розвитку туристичної архітектури цього регіону.

Методика нашого дослідження базується на системному аналізі попередніх досліджень учених-архітекторів, які досліджували туристичну архітектуру як в Україні, так і за кордоном. Ми також використовували нормативно-правові акти, пов'язані з містобудівною діяльністю та будівництвом, для аналізу регулюючих стандартів і вимог.

Результати нашого аналізу і досліджень відображені графічно та підкріплені проєктними пропозиціями для покращення туристичної архітектури на Прикарпатті.

РОЗДІЛ 1

СТАН ПРОБЛЕМИ, ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Пріоритети та перспективи зростання туристичної привабливості України

В сучасних умовах туризм став суттєвим соціально-економічним явищем глобального масштабу, виступаючи одним із ключових напрямків соціально-економічного, культурного та політичного розвитку більшості країн і стало невід'ємною складовою моделі споживчої поведінки значної частини світового населення.

За статистичними звітами Всесвітньої туристичної організації (ВТО) та належно до даних з півстоліття тому, темпи зростання світових туристичних потоків складали, в середньому, 6 % щорічно, що перевищує середні темпи зростання світової економіки. Надходження валюти від туристичної діяльності за цей період становили неймовірні 14 %. За прогнозами експертів ВТО, сукупні туристичні потоки мають зростати на рівні 4–5 % щорічно, а доходи від міжнародних туристичних поїздок можуть збільшитися на 5–7 % [45].

У сучасних умовах туризм стає критично важливою галуззю національної економіки, яка, на жаль, серйозно постраждала від воєнних подій і залишається у стані невизначеності. Нинішні обставини вимагають адаптації туристичної сфери України до європейського туристичного ринку. Важливість цього завдання полягає у формуванні стратегічних напрямків розвитку туризму в Україні, адаптованих до стандартів європейського туризму та враховуючих національні особливості цієї сфери.

Сучасна динаміка світових туристичних потоків, взяті за останні десятиліття, свідчить про річні темпи зростання у розмірі 6%, а валютні надходження від туристичної діяльності сягають 14%, що перевищує середньорічні темпи розвитку світової економіки. Прогноз експертів Всесвітньої туристичної організації вказує на подальший ріст туристичних

потоків у розмірі 4–5% щорічно та збільшення доходів від міжнародних туристичних поїздок на рівні 5–7%.

Задача тепер полягає в створенні умов для системного організованого управління туристичною сферою в Україні, що враховує складні взаємозв'язки між ситуативністю та системністю в державному управлінні. Дефіцит чіткої взаємодії та комплексного аналізу факторів у прийнятті управлінських рішень ускладнює ефективне використання великого потенціалу туризму в Україні.

Відмінності в підходах та стратегіях між Україною та країнами Європейського Союзу вимагають від нас не лише адаптації туристичної галузі до стандартів європейського ринку, але й впровадження нових, інноваційних форм та методів функціонування та управління туристичною індустрією. Необхідно також враховувати національні особливості та контекст у розробці стратегій для розвитку цієї важливої галузі. Використання міжнародного досвіду та прийняття передових підходів дозволять ефективно інтегрувати туризм України в світовий контекст, забезпечуючи сталий та успішний розвиток цієї сфери.

Розглядаючи Україну як потенційно активного суб'єкта загальної системи міжнародного туризму, можна з упевненістю сказати, що їй є що запропонувати світові в цій сфері у післявоєнний період, а тим більше долучитися до глобального туристичного продукту, передового. системи організації туристичного бізнесу, комунікаційних зв'язків, створення конкурентоспроможного туристичного продукту та його просування до споживача.

Туристичний ринок України слід розглядати як потенційний сегмент світового туристичного ринку, як додатковий та ефективний напрямок розширення його ємності, з одного боку, і як додаткове джерело платоспроможного попиту на світовий туристичний продукт, з іншого боку. інша рука [9].

Приєднання України до світової індустрії туризму передбачає запровадження європейських і світових стандартів готельного, транспортного

та інформаційного обслуговування туристів, системи їх харчування та розваг. В Україні правовою основою міжнародного співробітництва у сфері туризму є міжнародні договори України, укладені відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України», що сприяє розширенню та зміцненню міжнародного співробітництва у сфері туризму. туризм на основі принципів і норм, розроблених Всесвітньою туристичною організацією (UNWTO). Проте неконтрольоване перенесення європейського досвіду в туристичну сферу України пояснює диспропорції в її розвитку. В даний час правова база розвитку туризму в країні не тільки складена в суворій відповідності з міжнародними документами з туризму (Конференція ООН (Рим, 1963 р.), Манільська конференція (1980 р.), Акапульський документ (1982 р.)) [76], а й багато чому декларує їх без урахування національних особливостей туризму, як наслідок, неналежним чином відповідатиме національним інтересам у сфері комерціалізації туристично-рекреаційного потенціалу України.

Водночас вихід України на новий етап розвитку туристичного бізнесу відповідно до світових вимог сприятиме впровадженню цивілізованих схем просування туристичного продукту на ринок. Загалом постановка головної мети інтеграції до європейського та світового туристичного ринку означає забезпечення доступу вітчизняних спеціалістів та системи їх підготовки до сучасних систем підготовки кадрів туристичного бізнесу [53]. Аналіз європейського досвіду розвитку, організації управління туристичною сферою та надання широкого спектру туристичних послуг дозволяє зрозуміти його важливість для економіки країни, а також оцінити привабливість туризму як потужне джерело розвитку міст, регіонів, країни та підвищення добробуту населення. Аналіз світового досвіду розвитку, організації управління туризмом та надання широкого спектру туристичних послуг дозволяє зрозуміти його значення для економіки країни, а також оцінити можливості рекреації як потужного джерела розвитку міст, регіонів, країни та підвищення добробуту населення. Важливою тенденцією розвитку світового туризму є значна частка поїздок на бази відпочинку в межах одного регіон.

Прикарпаття є однією з перспективних територій для розвитку галузі відпочинку в Україні. Вона має вражаючий ресурсний потенціал, включаючи унікальну екосистему, що охоплює площу 37 тисяч квадратних кілометрів, багату історію та добре збережені об'єкти матеріальної та духовної культури. Регіон має високий потенціал для розвитку рекреації, що отримав високу оцінку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

У минулому, цей потенціал активно використовувався для організації відпочинку різних верств населення, і була створена мережа рекреаційних об'єктів. Проте, влада монополізувала курортні та рекреаційні ресурси, а соціально-економічні відносини в радянський період не сприяли повноцінному розвитку сфери відпочинку. З настанням незалежності України, в умовах переходу до ринкової економіки та розширення форм власності та системи господарювання, активізувалися роботи з освоєння рекреаційного потенціалу регіону та будівництва нових об'єктів.

Розвиток рекреації визнано ключовим напрямком соціально-економічної діяльності в цьому регіоні. На тлі активної розбудови нових потужних комплексів протягом останніх десятиліть, в окремих районах Прикарпатського регіону залишилися малорозвинені інфраструктури, загострюються екологічні та соціально-економічні проблеми, та втрачаються естетичні якості та унікальність ландшафтів.

1.2 Огляд літератури з досліджуваної проблеми

Вивчення ландшафтно-містобудівних аспектів регіону, а також архітектурних та планувальних проблем проводили такі науковці, як Білоконь Ю.М., Вадимов В.М., Гутнов О.Е., Дьомін М.М., Пучков А.О., Тімохін В.О., Фомін І.О., Черкес Б.С., Шулик В.В..

Питання ландшафтно-містобудівної сфери, архітектурних та планувальних вирішень та аспектів досліджувались Габрелем М.М., Криворучком Ю.І., Панченком Т.Ф., Петришиним Г.П., Посацьким Б.С., Шульгою Г.М.

Історично-мистецький і культурний вимір в розвитку рекреації на території Карпатського регіону та Прикарпаття було вивчено Гуменюком Г.М., Лавруком М.М., Проскураковим В.І., Соломченком О.Г., Юрчишином Г.М.

Також, дослідження архітектурної спадщини регіону велися Бевзом М.В., Білінською О.Б., Бойко О.О., Бойко Х.С., Глушком О.О., Дибою Ю.Р., Держипільським Л.М., Кугутяком М.В., Лесиком О.В., Михайлишиною О.Л., Ричковим П.А., Тимофієнком В.І., Топилко С.І. та іншими.

Не систематичне використання рекреаційних ресурсів акцентує потребу в оновленні ландшафтно-містобудівних рішень і перегляді підходів до архітектурної організації рекреаційних об'єктів у регіоні.

Ландшафтно-містобудівні особливості регіону, разом з архітектурними та планувальними проблемами, станом науково вивчають такі дослідники: Панченко Т. Ф., Габрель М. М., Шульга Г. М., Криворучко Ю. І..

Питання теоретичних аспектів рекреаційного районування та структурні особливості рекреаційної галузі вивчаються Лук'яною Л. Г., Цибух В. І., Поколодною М. М., Мазуром Ф. Ф., Гудима М. Г., Крачило М. П., Мазур Ф. Ф., Павлов В. І., Попович С. І., Приходько М. М., Федоренко, Н. В., Божук Т.І., Дутчак С. В., Кащенко Т. І., Проскураков В. І., Слепцов О. С., Тарас Я. М..

Архітектурну спадщину Галичини, питання традицій та ідентичності в архітектурі, а також вплив історико-культурних особливостей Карпатського регіону на рекреацію вивчають такі вчені: Бевз М. В., Черкес Б. С., Юрчишин Г. М., Держипільський Л. М., Білінська О. Б., Кугутяк М. В., Тимофієнко В. І., Петришин Г. П., Михайлишин О. Л., Ричков П. А., Проскураков В. І. і інші.

1.3 До історії формування рекреаційно-туристичних комплексів України

В колишньому СРСР, починаючи з 20-30-х років, виникали соціальні завдання щодо оздоровлення та реабілітації населення, зокрема, під гаслом «курорти для трудящих». Тоді існуючі об'єкти, такі як санаторії, пансіони,

бальнеологічні курорти, грязелікарні, характеризувалися низьким рівнем санітарно-технічного обладнання та сервісного обслуговування. Недостатність матеріальних ресурсів для нового будівництва та кваліфікованих фахівців обмежували розвиток цієї галузі, і основні заходи включали у себе поліпшення існуючих бальнеологічних курортів, грязелікарень, та пристосування приватних будинків для лікувальних процедур.

У цей період розпочалися активні пошуки в галузі архітектури та містобудування для визначення нових типів громадських споруд санаторного призначення, створення спеціалізованих зон курортної забудови та формування курортів як специфічних поселень з централізованим медичним та культурно-побутовим обслуговуванням. Роботи в цьому напрямку вели такі видатні архітектори, як А.А і В. А Весніни, М. Я. Гінзбург, І. В. Жолтовський, А. П. Іваницький, Н. А. Ладовський, В. А. Семенов, І. А. Фомін, А. В. Щусев.

У подальший період, з 30-х до 40-х років, разом із пристосуванням існуючого житлового фонду для курортних потреб, почалося нове будівництво лікувально-оздоровчих закладів, яке з часом стало масовим. Однак, об'єкти нового будівництва часто розташовувались на випадкових ділянках, не враховуючи планувальних рішень. Це призвело до децентралізації об'єктів загальнокурортного обслуговування як у проектній документації, так і під час реалізації проектів.

Необхідність децентралізованого обслуговування призвела до створення автономних господарств при санаторіях, що в свою чергу призвело до нерозумного збільшення площі курортних територій. В цей період в науковому середовищі здійснювалися обговорення щодо містобудівельних аспектів формування курортів, але конкретні рекомендації та приклади проектів з'явилися тільки наприкінці 60-х років.

Також у той самий період вперше була висунута ідея перебудови існуючих закладів санаторного лікування, відпочинку та туризму в інтегровані структури з організацією спільної частини щодо обслуговування та інженерного забезпечення. Ця концепція була названа створенням «курортних комплексів» і

отримала докладний розгляд у 1965 році у статті В. Зарецького, А. Колоса та Л. Ставицької «О градостроительной классификации курортов» та у колективній монографії «Планировка и застройка курортов» (КиївНІІПград, 1969 р.). В цих роботах вперше було представлено досвід планування курортів та курортних туристичних комплексів України, їх містобудівна класифікація, типи лікувально-оздоровчих, відпочинкових та обслуговуючих закладів, нормативи проектування та інші наукові досягнення. Ці матеріали стали методичним посібником для проектування курортів та служили документом для органів управління, регулюючи забудову курортних населених місць.

Початок 70-х років відзначився розробкою та впровадженням типових проектів об'єктів курортного будівництва, що базувалися на збірних конструкціях, що зумовило індустріалізацію процесу забудови курортів та прискорило їхній розвиток.

В цей період також впроваджено в дію перший загальносоюзний нормативний документ «Инструкция по планировке и застройке курортов ВСН 23-75», який регулював містобудівні вимоги до проектування нових, розширення та реконструкції існуючих курортів та зон відпочинку, а також комплексів санаторно-курортних та оздоровчих закладів. Важливо відзначити, що цей документ вперше включив у себе новий об'єкт проектування – «комплекс відпочинку», що значно розширило тематику подальших наукових досліджень.

Так, наприкінці 60-70-х років в Інституті географії АН СРСР був сформований новий науковий напрямок, «рекреаційна географія», який займався вивченням відпочинку населення. Цей напрямок включав інтердисциплінарні аспекти та розширював понятійно-термінологічний апарат, вводячи нові терміни, такі як «рекреаційне господарство», «рекреаційне містобудування», «рекреаційні ресурси», «рекреаційні потреби», «рекреаційні заклади» та інші [57, с. 13].

Нова система термінів базувалась на головному з них – терміні «рекреація» (від лат. «recreatio», що означає відновлення, відпочинок). Цей термін був

визначений як діяльність людини, спрямована на відновлення її фізичних і психічних сил, розвиток особистості, непов'язана з трудовими обов'язками та обов'язковими побутовими потребами [3]. З цього часу цей термін став ключовим для визначення всієї галузі, отримавши такий зміст: «Рекреаційна галузь СРСР – це галузь народного господарства, що формується. Її виділення в системі суспільного розподілу праці обумовлене специфікою трудової діяльності, пов'язаної із задоволенням рекреаційних потреб населення. До сфери діяльності рекреаційної галузі входять курорти, місця відпочинку та туризму, зони приміського відпочинку, рекреаційні заклади та підприємства обслуговування рекреантів» [57, с. 13].

У використанні терміну «рекреація» і його похідних, таких як «рекреаційна зона», «рекреаційна територія», «рекреаційний комплекс», не було відміни використання інших загальновідомих термінів, таких як «зона відпочинку», «місце короткочасного відпочинку», «зона туризму», «курорт», «оздоровниця», і це спостерігається й досі [57, с. 13].

Крім санаторно-курортних закладів, почало виникати потреба в будівництві інших об'єктів із різними функціями для відпочинку (для дорослих, сімей з дітьми, молоді та школярів і т.д.). Ці нові типи закладів включають курортні містечка, готелі, пансіонати, мотелі, кемпінги та інші. Ці питання були розглянуті у наукових працях та дисертаціях. Типологічні дослідження наукових досягнень цього періоду були включені до колективної монографії «Архітектура комплексів відпочинку» (М. Стройиздат, 1988 р.), в якій вперше був узагальнений досвід проектування та будівництва усіх типів установ відпочинку, профілактичного лікування та туризму. Було проаналізовано проектні рішення комплексів відпочинку, приділяючи увагу новим перспективним типам, таким як будинки відпочинку, сімейні пансіонати, оздоровчі табори для підлітків, санаторії-профілакторії та інші. Основні питання розвитку курортів цього періоду були спрямовані на завдання перетворення їх існуючої планувальної структури, реконструкцію санаторного

фонду та створення відповідного архітектурно-ландшафтного середовища, яке забезпечувало б оптимальні умови для лікування та відпочинку.

Проблеми організації курортів (приморських, бальнеологічних, гірських і т. д.), раціонального використання цінних курортно-рекреаційних територій та оптимальної їх забудови, створення та укрупнення курортно-оздоровчих комплексів, а також аспекти спеціальної термінології та класифікації курортно-рекреаційних об'єктів, а також визначення їх функціональних характеристик і класифікація за рядом ознак (лікувальний профіль, географічне розташування, місткість, віковий контингент, сезонність експлуатації та інші), детально вивчалися у період з 1970-1990 рр. в трудах таких вчених, як Л. Г. Дзисько, Е. А. Знаменська, В. І. Зарецький, І. І. Іонов, Н. М. Крамська, В. І. Кобліцький, А. І. Мелік-Пашаєв, Т. Ф. Панченко, А. Т. Полянський, Г. А. Потаєв, В. П. Стаускас, А. Сичьова, Е. А. Тхор, Н. А. Шкляєв, а також в інших наукових працях. Аналіз наукових праць цих авторів підтверджує, що цей період визначався як найбільш активний та результативний етап теоретичних досліджень, який лежить в основі методичних рекомендацій для оцінки природних ресурсів та визначення масштабів розвитку курортів, не лише враховуючи сучасні потреби, а й передбачаючи можливості їх майбутнього розвитку. Вченими було обґрунтовано укрупнення санаторно-оздоровчих закладів і створення курортно-рекреаційних комплексів з новими архітектурно-планувальними та просторово-композиційними рішеннями. Серед тем, які були предметом досліджень, варто відзначити принципи формування планувальної структури курортів, зокрема в умовах їх реконструкції; актуальні аспекти виведення житлових будинків та виробничих споруд з ділянок існуючих санаторіїв та з території курортної зони; ефективність переходу від павільйонної системи забудови до комплексної, об'єднання закладів однієї або схожої спеціалізації засобами централізованого обслуговування та однаковими архітектурно-планувальними рішеннями [58, с. 15-16].

Протягом останніх двох десятиліть, в період з 1990 до 2014 року, наукові дослідження основ функціональної та планувальної організації містобудівних

утворень різних типів приморських, гірських, бальнеологічних курортів та зон короткочасної та тривалої рекреації проводились в основному в провідних наукових установах України, таких як УДНДПМ ім. Білоконя «Дніпромисто», НДПІ містобудування, НДПТІАМ, КНУБА, «Київ ЗНДІЕП» та інші. Результати цих наукових досліджень викладено в колективній роботі «Містобудування. Довідник проектувальника» (ред. Т.Ф. Панченко), в якій представлені нормативно-методичні рекомендації щодо регіональної організації та районного планування територій, забудови та реконструкції населених місць, проектування ландшафтно-рекреаційних та природно-заповідних територій [19].

Специфіка формування територіальних систем туризму була об'єктом вивчення в монографії Т.Ф. Панченко «Туристичне середовище: архітектура, природа, інфраструктура», де узагальнено досвід розвитку туризму в Україні та надано характеристику та оцінку потенціалу історико-культурних туристичних ресурсів країни [57, с. 13].

Значний обсяг наукових досліджень приділяється аспектам курортно-рекреаційної проблематики, особливо у дисертаційних роботах. Наприклад, у дослідженні А.Н. Давидова «Архітектурно-просторове формування приморських курортів» розглядаються методи та принципи комплексної функціонально-територіальної та архітектурно-просторової організації приморських курортів як цілісних населених пунктів. Враховуються статистичні дані, динаміка зростання чисельності населення та результати аналізу практики проектування курортних районів [13].

Інші аспекти поліфункціонального розвитку приморських міст розглядаються у кандидатській дисертації В. М. Оніщенко «Містобудівні принципи комплексного розвитку приморських міст» в умовах Азово-Чорноморського регіону. У цьому дослідженні на основі узагальнення існуючого досвіду створено інтегральну типологію як приморських територій, так і приморських міст, враховуючи природні умови, таксономічний поділ, функціональне використання, ступінь освоєння та регіональну планувальну

структуру. Додатково, виділено нові форми містобудування, такі як урбополіси, екополіси, курортполіси, акваполіси, агрополіси [51].

У дисертаційній роботі О.Ю Пантюхіної «Принципи та методиформування приморських територіальних систем туризму» вивчено принципи та методи формування приморських територіальних систем туризму на прикладі Північно-Західного Причорномор'я. Запропоновано методика прогнозування туристичних потоків з урахуванням структури сезонності та апробовано її в генплані м. Одеси [56]. На основі цього дослідження визначено необхідність розширення мережі місць відпочинку для туристів та постійного населення, що вимагає нових планувальних підходів до формування туристично-рекреаційної мережі та нового типу багатофункціональних комплексів.

Питання містобудівної організації громадських центрів відпочинку досліджено В. Л. Глазиріним у дисертації «Архітектурно-планувальне формування громадських приморських центрів в структурі Одеси та її міської агломерації». Автор роботи визначив принципи, методичні та практичні рекомендації щодо ефективного проектування та будівництва громадських центрів як структурних елементів прибережної смуги морського узбережжя в межах міста Одеси та її приміської зони. Також розроблено методичний підхід до етапного аналізу території приморської зони в рамках багатоетапного процесу проектування та будівництва системи громадських центрів з урахуванням їх композиційного значення в структурі морського фасаду міста [10].

В наукових дослідженнях відзначається велике значення, приділене аналізу «дитячої рекреації». Протягом багатьох років вчені, такі як Є. А. Тхор та Н. Я. Крижановська, присвячували свою роботу проблемам розвитку місць та закладів для відпочинку дітей. Дослідження Н. Я. Крижановської у дисертації «Методологічні основи містобудівного проектування рекреаційного середовища для дітей» пропонує концепцію формування середовища для дітей та визначає чотири рівні рекреації: повсякденний, періодичний, епізодичний та

тривалий відпочинок дітей в умовах міського розташування відповідних центрів відпочинку та їх наповнення відповідними закладами та структурними елементами [39].

Робота С. В. Шешукової «Принципи формування систем громадського обслуговування в приморських курортно-рекреаційних зонах» розглядає деякі аспекти формування центрів громадського обслуговування в приморських курортно-рекреаційних зонах Азово-Чорноморського регіону. Робота включає нові показники пропорційного співвідношення основних елементів курортно-рекреаційних територій та пропозиції щодо формування функціонально-фокусованої системи обслуговування в «центрах тяжіння» відпочиваючих та населення [79].

Дисертації нового покоління, такі як С. А. Ніконорова «Архітектура та особливості містобудівної, функціонально-планувальної організації водно-туристичних комплексів», Д. В. Єжова «Формування архітектури водно-розважальних комплексів та аквапарків» та А. Е. Богомолова «Архітектурно-планувальне формування та функціональне зонування яхтових комплексів» присвячені рекомендаціям щодо проектування різних типів комплексів в умовах Чорноморського узбережжя України. Додатково, дисертація В. В. Сідорової «Принципи функціонально-планувальної організації прибережних територій приморських курортів» ретельно вивчає архітектурно-планувальні аспекти організації приморських пляжів, акваторій, набережних та захисних водних споруд як єдиних інтегрованих структур, що створюють містобудівні умови для проектування комплексів різної спеціалізації [64].

Узагальнюючи науковий досвід, можна зробити наступні висновки: Тривала еволюція термінології, пов'язаної з розвитком «курортів», «рекреації» та «туризму», відобразилася на виборі тем наукових досліджень. Спеціалізовані (з визначеними функціями) типологічні дослідження курортно-рекреаційних та туристичних закладів стали активно розвиватись протягом тривалого періоду.

Найбільш теоретично насичені дослідження пов'язані з формуванням систем курортів, зон відпочинку та туризму на державному та регіональному рівнях. Акцент робиться на плануванні курортних поселень, зонах відпочинку та центрах туризму. Досліджено типологічні особливості об'єктів, таких як санаторії, готелі та оздоровчі табори.

Поняття «комплекс» розглядається як перехідна одиниця та об'єкт дослідження в галузі архітектури та містобудування. Відмінності у підходах до дослідження полягають в тому, що деякі дослідження акцентують увагу на архітектурі та внутрішній організації об'єктів, тоді як інші зосереджені на територіальній організації комплексів.

В контексті аналізу виявлено, що містобудівні рекреаційні комплекси як інтегровані об'єкти нового типу є недостатньо дослідженими. Такі багатофункціональні комплекси можуть формуватися за різними критеріями: як комплекси закладів, територіальні комплекси чи комплекси громадського обслуговування. Розвиток цього напрямку досліджень є актуальним, враховуючи сучасні соціально-економічні умови та тенденції приватизації земельних ресурсів, що може сприяти більш ефективному розвитку рекреаційної галузі.

РОЗДІЛ II

КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ПРИКАРПАТТЯ

2.1 Особливості архітектурних та планувальних вирішень сучасних туристичних комплексів

Туристичні комплекси, які знаходяться в рекреаційних зонах, відрізняються тісним зв'язком архітектурно-планувальних форм із природним ландшафтом. Вибір архітектурних форм визначається характером природного ландшафту, і серед них виділяються наступні:

Архітектурні форми, що органічно вписуються у ландшафт. Наприклад, термальний комплекс «Thermal Park» біля озера Земплінська Ширава (Словаччина) чи Штребське плесо (Словаччина). Курорт розташований неподалік від однойменного високогірного озера, яке вражає своєю красою туристів з усього світу. Крім неймовірних мальовничих ландшафтів та магічної атмосфери, це місце славиться сучасним гірськолижним комплексом. Тут пролягає 12 трас, переважно легких і середнього рівня складності. На курорті функціонують три крісельні та два бугельні витяги.

Рис. 1. термальний комплекс «Thermal Park» (Словаччина);

Рис. 2. Штребське плесо(Словаччина);

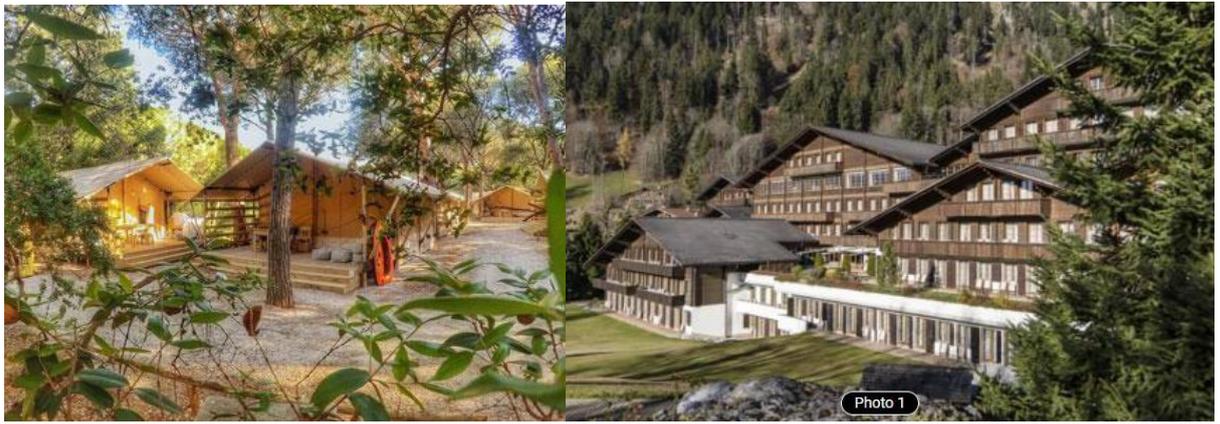
2.1.1 Протиставлення архітектури туристичного готелю ландшафту або рельєфу

Цей підхід може виявлятися в двох варіантах: перший, де акцент робиться на ландшафті, наприклад; другий, коли акцент зроблений на готелі, як, наприклад, лікувально-оздоровчий курорт «Бойніца» в Словаччині, чітко виражений у рельєфі природного ландшафту. Він створює повний набір умов для відпочинку. Тут вас очікує надзвичайна атмосфера крапельних печер, передовий зоопарк, басейни з різними температурами і захопливий Бойніцький замок – це лише кілька прикладів з численних атракцій цього курорту.

Рис. 3. Лікувально-оздоровчий курорт «Бойніца»

Підпорядкування архітектури ландшафту. У цьому підході природні форми ландшафту та архітектурні форми гармонійно поєднуються. Прикладом є туристичний кемпінг «Маремма Санс Соучі» (Тоскана) чи готель «Steigenberger Hotel Gstaad-Seanen» в Швейцарії, де архітектура максимально повторює рельєф комплексу будівель різної висоти, а композиція дахів відтворює силует оточуючих гірських хребтів.

Рис. 4. Туристичний кемпінг «Маремма Санс Соучі» (Тоскана);

Рис. 5. Готель «Steigenberger Hotel Gstaad-Seanen» в Швейцарії

Рис. 6. Проект туристичного комплексу в місті Анденес (острів Андойя Норвегія)

Готелі, розташовані в межах туристично-оздоровчих центрів, часто об'єднуються в туристичні комплекси, які, в залежності від спеціалізації, можуть бути молодіжними, туристично-спортивними, гірсько-спортивними або водноспортивними.

2.1.2 Головні конфігурації планування туристичних споруд

Фактори, що впливають на архітектурно-планувальні форми у конкретних готелях, визначають різні типи конструкцій готельних споруд. При аналізі

готельних споруд за архітектурно-планувальними формами, слід враховувати два критерії: розташування та зв'язок основних функціональних приміщень та планування згідно з певною геометричною формою.

З погляду розташування та зв'язку основних архітектурно-просторових приміщень, сучасні туристичні споруди у плануванні поділяються на такі типи:

Централізоване планування – це найпоширеніший тип, особливо серед міських споруд, які об'єднують основні функціональні приміщення в одній будівлі, на різних рівнях чи в одній споруді. Цей підхід типовий для міст із обмеженим просторовим розширенням, будівель після ревіталізації (замки, маєтки), наприклад, туристичні комплекси Badrutt's Palace Hotel St Moritz, Санкт-Мориц (Швейцарія), та інші.

Рис. 7. Туристичний комплекс Badrutt's Palace Hotel St Moritz, Санкт-Мориц (Швейцарія)

Блочне – характеризується розташуванням основних функціональних приміщень у різних відокремлених блоках, що мають стійкі взаємозв'язки. Цей тип планування особливо популярний серед готельних комплексів, які надають різні послуги та мають велику місткість. Наприклад, туристичний комплекс «Ворохта» має блочне планування, де житловий корпус і ресторан знаходяться в окремих блоках. Туристичний комплекс складається із 5 корпусів.

Перший та Другий корпуси готелю – епіцентр розважальних заходів. Саме тут грають музиканти, співають українських пісень, водять хороводи,

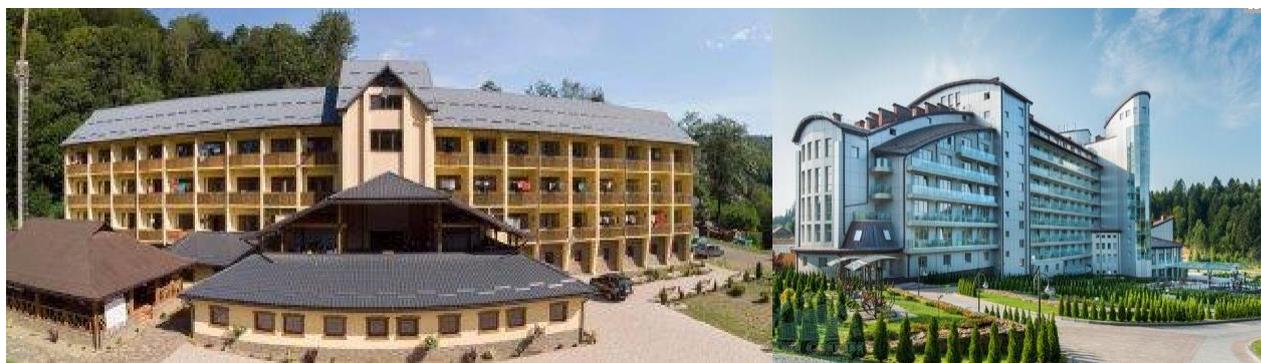
святкують гуцульське весілля, танцюють, грають та розважаються всі гості туркомплексу.

Третій та Четвертий корпуси туркомплексу «ВОРОХТА» знаходяться на околиці лісу за 500 м від головного корпусу. Якщо ви цінуєте тишу, спокій і природу, то обирайте саме їх. П'ятий корпус – найбільший серед усіх. Він знаходиться недалеко від головного корпусу.

Рис. 8. Туркомплекс «Ворохта» смт. Ворохта (Україна)

Подіумне планування – це злиття горизонтального корпусу приміщень загального користування і вертикального житлового корпусу в одну структуру. Цей підхід зазвичай використовується для готелів великої місткості, які займають велику територію та мають кілька під'їздів: туристичний комплекс Едельвейс у с. Сіль №1, Закарпатської області.

Рис. 9. Туристичний комплекс Едельвейс у с. Сіль №1, Закарпатської області;

Рис. 10. Готельний комплекс «Три сини і донька» Східниця (Україна).

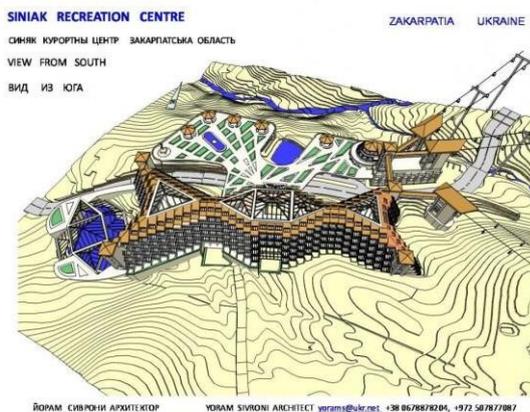
2.1.3.Щодо використання геометричних форм у плануванні готелю, виділяються такі типи:

Спрощене планування – представлене у формі прямокутника і є найпоширенішим серед готельних споруд.

Рис. 11. Курортний комплекс Phoenix Relax Park – один із небагатьох у Буковелі

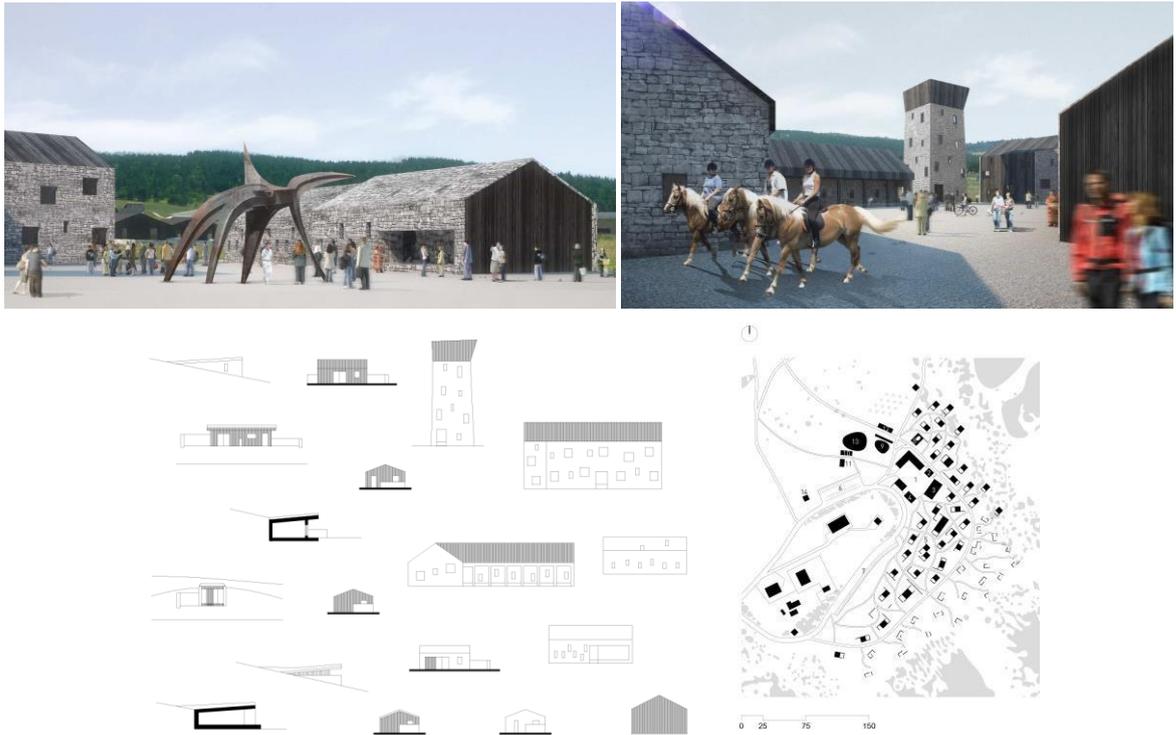
Компактне планування – характеризується використанням різних геометричних форм, таких як квадрат, трикутник, багатокутник, коло, еліпс тощо. Наприклад,

Рис. 12. Проект яхт-клуб з готельно-рекреаційним комплексом (мис Ланжерон, Одеса, Україна);

Рис. 13. проєкт туристичного комплексу «Синяк» в Мукачівському районі Закарпатської області [9].

Ускладнене планування – пов’язане з блокуванням номерів та житлових поверхів за різними геометричними формами, такими як прямолінійна, трапецієподібна, криволінійна тощо. Наприклад, туристичний комплекс Yaila, Крим, Україна.

Рис. 14. Зліва направо: візуалізація центральної площі туристичного комплексу Yaila, Крим, Україна, Типологія будівель і споруд на території туристичного комплексу, візуалізація частини комплексу з вежею, генплан ділянки

Комплекс розрахований на різноманітність перебування відвідувачів, починаючи від транзитних зупинок до тривалого проживання, з можливістю влаштовувати короточасні прогулянки. Узбережжя стає прекрасним місцем для відпочинку, який можна легко комбінувати з відвідуванням комплексу, що пропонує ідеальні умови для різноманітних видів туризму. Забезпечення

енергією здійснюється через використання альтернативних джерел енергії, наближаючи комплекс до самодостатнього.

2.2 Дослідження дерев'яної архітектури туристичних комплексів України

У Прикарпатті рекреаційна архітектура часто включає дерев'яні будівлі та споруди. Традиція використання дерева як будівельного матеріалу коріниться у глибоку історію. Протягом багатьох століть формувалися місцеві школи дерев'яного будівництва. Поняття «дерев'яна архітектура», як сформульовано Івашком Ю. В [28], включає будівлі та споруди, побудовані з дерева, такі як житла, храми, оборонні об'єкти та господарські приміщення. У дерев'яному будівництві існують дві основні конструктивні системи: каркасна (фахверк) та зрубна. На території України властивою була зрубна конструкція, в той час як в країнах Західної Європи переважав фахверк. Основними художніми мотивами в зрубних будинках є ритм колод або брусів, з яких складається стіна, а також малюнок кутових врубок, профіль кронштейнів, форма одвірків, віконниць, густа сітка гонтового покриття стін і дахів. В Україні зруби виготовляли з плениць або брусів практично однакової товщини, з яких будувалися дерев'яні будівлі. Пропорційна залежність розмірів будівель від розмірів зрубів була однією з найвизначальніших особливостей дерев'яних споруд. У той час, поняття «сучасна дерев'яна архітектура Карпатського регіону» відрізняється від вищеописаного і охоплює рекреаційні об'єкти і комплекси, які зводяться в нових законодавчих і соціально-економічних умовах після періоду пострадянської доби. У будівництві нових дерев'яних об'єктів для відпочинку використовуються як нові, так і традиційні технології, матеріали, конструктивні схеми, архітектурно-планувальні та функціональні рішення і прийоми. Ці об'єкти сучасної рекреаційної архітектури відзначаються високою функціональністю, рівнем комфорту та якістю обслуговування.

Отже, «сучасна архітектура для рекреації Прикарпатті охоплює рекреаційні об'єкти і комплекси, що були побудовані після періоду

пострадянської епохи і розвивають архітектурно-планувальні та функціональні рішення для забезпечення найвищого комфорту відпочивальників. При цьому вони зберігають традиційні об'ємно-композиційні риси, які є характерними для місцевих шкіл народного дерев'яного будівництва Карпат.

На основі опрацьованого матеріалу сформульовано риси, які мають на меті найточніше описати характеристики сучасної дерев'яної архітектури. В результаті цього були визначені такі поняття:

«Новий об'єкт для відпочинку» – розглядається як архітектурна споруда з призначенням для рекреації, побудована в регіоні в пострадянський період.

Рис. 15. Готельно-відпочинковий комплекс «Осоння Карпати» розташований у селі Ластівка, за 6 км від селища Східниця

«Дерев'яний об'єкт для відпочинку» – це будівля, споруджена з дерева, яка функціонально може поєднувати в собі приміщення для харчування, оздоровлення та проживання невеликої кількості відпочивальників.

Рис. 16. Апартамент-готель SunRay (Східниця)

«Рекреаційний комплекс» – це сукупність рекреаційних та допоміжних об’єктів, розташованих на одній території, об’єднані в архітектурний ансамбль та мають спільні функціональні зв’язки та інженерну інфраструктуру.

Рис. 17. Шале-Грааль – рекреаційний курортний комплекс (м.Трускавець)

Також важливим є термін «рекреаційне житло», який визначений у ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» і означає тип розміщення туристів і відпочиваючих, що передбачає використання виключно приватних житлових будинків, які призначені для постійного проживання власників житла, а також тимчасове розміщення обмеженої кількості відпочиваючих (менше 30 осіб) і розташовані за межами озелених територій загального користування. Цей вид рекреації набуває популярності в Карпатському регіоні на етапі розвитку туристичної галузі і надає можливість доступного

відпочинку. Така форма рекреації сприяє спілкуванню між місцевим населенням та відпочиваючими, сприяє налагодженню культурних зв'язків.

Рис. 18. Готель «ТАОР Карпати» розташований у селі Ластівка, що за 9 км від курорту Східниця

2.3 Світовий досвід у сфері дерев'яного рекреаційного будівництва

Світовий досвід у сфері дерев'яного рекреаційного будівництва в гірських районах свідчить про те, що природні рекреаційні ресурси Західної Європи є дуже багатими і різноманітними. Цей регіон включає в себе різні природні об'єкти, від найвищих гір Європи – Альп, до найнижчих регіонів, таких як Нідерланди. Тут зустрічаються як субтропічний Середземномор'я в Франції, так і більш прохолодні та вологі регіони, наприклад, в Ірландії.

Ця різноманітність природних ресурсів робить Європу провідним регіоном у світі для санаторно-курортного лікування, відпочинку та туризму. Тут є кілька факторів, які сприяють розвитку рекреаційного господарства:

Вигідне економіко-географічне положення: близькість однієї європейської країни до іншої та до Азійського континенту сприяє легкому переміщенню між країнами.

Високий рівень розвитку багатьох європейських країн та відносно високий середній рівень життя, що сприяє попиту на рекреаційні послуги.

Густа мережа транспортних шляхів та зручні транспортні зв'язки з іншими регіонами світу, а також доступність та вартість перевезень.

Розвинута рекреаційна інфраструктура, включаючи розміщення рекреантів та великий досвід організації рекреаційної діяльності у багатьох країнах Європи.

Висока соціально-економічна ефективність рекреаційного господарства в регіоні.

Крім того, Європа має багатий природний потенціал для рекреації. Тут можна знайти цілющі мінеральні води, пляжі, гірські території для зимового спорту, туризму та альпінізму. Багато країн регіону мають сприятливі кліматичні умови для відпочинку та санаторно-курортного лікування. Крім природних ресурсів, Європа також відзначається високим культурним і історичним спадком, включаючи різноманітні історичні та архітектурні пам'ятки.

Таким чином, Європа є ідеальним регіоном для рекреації та відпочинку, завдяки своїм природним, економіко-географічним та історичним перевагам.

Для аналізу міжнародного досвіду у сфері дерев'яного рекреаційного будівництва використовується спрощена та узагальнена схема, аналогічна тій, що використовується для аналізу архітектурно-планувальних рішень у відпочинковому будівництві Карпатського регіону. Для забезпечення об'єктивності у порівнянні та адаптації іноземного досвіду до українських реалій розглядаються рекреаційні дерев'яні споруди, побудовані в гірських районах Польщі, Словаччини, Румунії, Чехії, Австрії та Швейцарії після 1991 року. При цьому враховуються культурно-політичні та історичні контексти, які впливають на вибір об'єктів для аналізу.

Ключовими факторами, що впливають на визначення закономірностей та тенденцій у дерев'яному рекреаційному будівництві, є:

Географічний фактор: розташування регіону та його природний ландшафт впливають на архітектурні рішення та вибір будівельних матеріалів.

Природно-кліматичний фактор: наявність та локалізація природних рекреаційних ресурсів визначають потребу у рекреаційних об'єктах та їх функціональний спрямований.

Культурний фактор: культурні особливості та традиції в гірських районах впливають на архітектурні рішення та стиль будівель.

Соціально-економічний фактор: рівень розвитку та економічна ситуація регіону впливають на фінансову доступність та попит на рекреаційні об'єкти.

Аналіз цих факторів дозволяє виявити відмінності та спільні риси у сфері рекреаційної архітектури між Центральною і Західною Європою та впливати на розробку ефективних рішень для рекреаційного будівництва в Карпатському регіоні.

У Польщі камінь завжди був рідкісним матеріалом для будівництва, водночас ліси займали значну площу території країни. Ця обставина суттєво вплинула на історію польського народу. Варто зазначити, що відчутні зміни в дерев'яному будівництві Польщі відбулися в період XVII–XVIII століть, коли ця галузь досягла нового професійного рівня. Проте народне будівництво в гірських регіонах залишалося більш консервативним і традиційним. Зміна відношення до дерев'яної архітектури на рахунок кам'яного будівництва відбулася в XIX столітті, і це великою мірою стало наслідком діяльності Станіслава Віткевича, який був художником, мистецтвознавцем, письменником і архітектором. Він розробив та впровадив «закопанський» стиль, який поєднує особливості народного та сакрального зодчества гірських регіонів Татр.

У сучасній дерев'яній рекреаційній архітектурі Польщі розвинулися всі типи будівель і споруд, включаючи курортні поселення. Це розвиток супроводжується використанням традиційних будівельних прийомів та технік, характерних для «закопанського» стилю, та заохочує відновлення цих традицій. Крім того, будівлі є функціональними та естетично привабливими, з високою функціональністю. У конструкціях і технологічних рішеннях надається перевага екологічним принципам, і використовуються природні та традиційні будівельні матеріали. Стіни зі зрубу залишаються непофарбованими, і деревина

з часом змінює свій колір під впливом кліматичних факторів. Дахи рекреаційних будівель покриті дерев'яним гонтом, надаючи їм характерний традиційний вигляд і монументальність. Отже, дерев'яні рекреаційні об'єкти Польщі поєднують в собі функціональність та естетичну привабливість, бути конкретними і виразними.

В кінці XIX століття, після певного періоду стагнації, традиція дерев'яного будівництва відроджується. Споруджуються нові типи будівель, такі як готелі, санаторії і котеджі (шале). Проте вже в другій половині XX століття, внаслідок впровадження строгих пожежних норм, політики охорони лісів та націоналізації сільського господарства, дерев'яна архітектура зазнала занепаду.

Специфічними рисами рекреаційної дерев'яної архітектури в Словаччині є поширення котеджних поселень, використання традиційних елементів у будівництві, їх синтез і переосмислення, а також впровадження різних стилів з інших країн.

Архітектурно-планувальні вирішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Польщі [67]:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні вирішення об'єкта	Архітектурно-композиційні вирішення об'єкта
<p>Малопольське воєводство, Татранський повіт, біля м. Закопане</p> <p>Готель «Gościniec Góralski Dwór». Будівля запроєктована і побудована в 2001 році нащадком старого горянського роду, архітектором Адамом Буковським.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com</p> <p>Фото з сайту: https://e-turysta.com</p>	<p>Об'єкт може одночасно прийняти до 50 відвідувачів у 20 кімнатах, розміщених нерівномірно на двох поверхах. У будівлі розташовуються 2, 3 і 4-місцеві кімнати й апартамент місткістю від 4 до 6 осіб. Кожна кімната оснащена ванною кімнатою, повним санвузлом і супутниковим телебаченням. Крім того, в будівлі є два бенкетні зали місткістю 140 відвідувачів. Будівля має зрубну конструкцію з плениць.</p>	<p>Будівля споруджена на масивному кам'яному цоколі у традиційному регіональному стилі. Складається з кількох сполучених між собою частин. Поряд із застосуванням традиційних елементів у відпочинкових номерах розташовуються панорамні та дахові вікна. Характерних ознак набуває завдяки застосуванню складних двоскатних дахів з великими стріхами, покритими гонтом, які опираються на декоративно оздоблені випуски вінців зрубу.</p>

<p>Сілезьке воєводство, Цешинський повіт, на околиці міста Вісла.</p> <p>Вілла «Jurzyków»</p>	 <p>Фото з сайту: http://wakacyjnydom.pl/domek/dom-u-lukasza/zdjecia</p>	<p>Вілла складається з трьох планувальних блоків (оздоровчо-розважального, комунікаційного та житлового), кожен з яких займає цілий поверх. У цокольному поверсі розташовується сауна, джакузі, стіл для ігор у пінг-понг і футбол, туалет. На першому поверсі є велика вітальня, бар, кухня, тераса і туалет. На верхньому поверсі є 4 спальні з двоспальними ліжками (з них 3 з балконами), два двоспальні диван-ліжка, ванна кімната з душовою кабіною. Будівля має зрубну конструкцію, поставлену на високий кам'яний цокольний поверх.</p>	<p>Будівля споруджена на масивному кам'яному цокольному поверсі та має ознаки стилю шале. Характерних ознак набуває завдяки багатому декоруванню фасадів різноманітними предметами декоративного мистецтва. На випустах балок перекриття влаштовано балкон з декоративним огороженням, профільовані випусти верхніх вінців зрубу підтримують випуск стріхи даху. Завдяки застосуванню особливостей рельєфу та масивної основи будівля має висотну композицію фасадів.</p>
<p>Малопольське воєводство, Суський повіт, м. Завоя.</p> <p>Пансіонат «Стриноль», побудований у 2008 році.</p>	 <p>Фото з сайту: http://sc.geoview.info, автор: Krystyna Forys</p>	<p>У будівлі пансіонату на першому поверсі розташовується зал ресторану, а на мансардному поверсі є 2-, 4- і 5-місні номери, дворівневі апартаменти з терасою. У кожному номері є ванна кімната. У апартаментах є гідромасажна ванна. У кожному номері є телевизор. Будівля має зрубну конструкцію.</p>	<p>Будівля споруджена на невисокому фундаменті в традиційному регіональному стилі. Складається з основного прямокутного об'єму та значно меншого, приставленого до входу. Характерних ознак набуває завдяки двоскатному даху з виступаючими радіусними вікнами та скругленими гранями, покритими гонтом.</p>

Архітектурно-планувальні вирішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Словаччини:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні вирішення об'єкта	Архітектурно-композиційні вирішення об'єкта
<p>Жилінський край, Район Липтовски, Західні Татри, с.Боровець.</p> <p>Гірський котедж, на окраїні села, у віддаленому районі, призначений для сімейного відпочинку або для проживання невеликих компаній.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.1-2-3-ubytovanie.sk</p>	<p>Котедж може одночасно прийняти до 12 відвідувачів у 20 кімнатах, розміщених нерівномірно на двох поверхах. На першому поверсі будівлі розташовуються кухня-ніша, вітальня та санвузол. На мансардному поверсі розташовуються спальні та санвузол. Конструкція будівлі зрубна з «дикого зрубу».</p>	<p>Будівля споруджена на кам'яному фундаменті на похилому рельєфі. Складається з кількох сполучених між собою частин. Характерних ознак набуває завдяки застосуванню двоскатного даху з великими стріхами. Вони опираються на випусти вінців зрубу, які також підтримують лоджію мансардного поверху. Огородження лоджії виконане з дерев'яних дощок з декоративним вирізанням.</p>

<p>Тренчинський край, Округ Пр'євідза, Верхня Нітра, Нітрианське Рудно. Гірський котедж розташований неподалік гірськолижного курорту Гомолька, призначений для сімейного відпочинку або для проживання невеликих компаній.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.1-2-3-ubytovanie.sk</p>	<p>Котедж розрахований на проживання 13-15 відпочиваючих. На першому поверсі розташовуються вітальня, балкон, кімната з духовкою, ванна кімната (2 туалети + душова кабіна), кухня з обладнанням для 16 осіб. На верхньому поверсі є 4 кімнати (один прохід). У кожному номері є двоспальне ліжко, додаткове місце та балкон. Будівля має зрубну конструкцію з «дикого зрубу» на масивному кам'яному фундаменті.</p>	<p>Будівля споруджена на складному похилому рельєфі в канадському стилі. Характерних ознак споруди надають велика літня тераса на першому поверсі. Лоджія та виступаючі з площини схилу даху вікна мансардного поверху ускладнюють форму фасаду та порушують його симетричність.</p>
<p>Банськобистрицький край, Банськобистрицький округ, с. Старі Гори. «KOLIBA U SV.KRIŠTOFA» розташовується біля перетину магістральних автошляхів на окраїні села неподалік від м. Банска Бистрица. Біля колиби розташовується міні-готель на 5 номерів для проживання 15 осіб.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com</p>	<p>Будівля одноповерхова, з мансардою, складається з двох прямокутних об'ємів, які утворюють Т-подібну форму плану. Колиба вміщує 100 осіб в приміщенні та ще 40 на літній терасі. Основним планувальним елементом є камін посередині залу, який і надає будівлі ознак колиби. Поєднання зрубної і каркасної конструкції шляхом заповнення проміжків між стовпами оциліндрованими брусами в шип.</p>	<p>Будівля споруджена на рівнинному рельєфі, має невисокий кам'яний фундамент. Горизонтальна композиція зумовлена великими габаритами плану та поверховістю споруди. Крім того, статичності будівлі додають невеликі вікна та напіввальмовий чотирихвилий дах зі значними випусками стріхи, покритий гонтами.</p>

Будівлі котеджів відрізняються індивідуальним плануванням, де, зазвичай, на першому поверсі розташовані вітальня, кухня, санвузол, камінний зал та тераси, а на другому чи у мансарді – відпочинкові кімнати або номери та санвузли. У конструктивних рішеннях переважає зруб. При будівництві в основному використовують природні матеріали. Для покриття даху використовують дерев'яний гонт, керамічну або металеву черепицю. Проте в будівництві закладів громадського харчування застосовують комбіновані конструктивні рішення для збільшення внутрішнього простору.

Також помітно обертання до народних традицій у структурі рекреаційних закладів. Наприклад, в «Koliba u Sv. Kristofa» видається послуги міні-готелю, розташованого поруч з рестораном. Крім того, на торговельних прилавках можна придбати якісні та екологічно чисті продукти сільського господарства.

Усі будівлі і споруди цього комплексу гармонійно поєднуються в єдиний архітектурний ансамбль, що сприяє покращенню естетичного сприйняття самого комплексу та його архітектурного оточення загалом.

У Румунії розвиток рекреаційної архітектури почався в ХІХ столітті, коли розпочалася формування мережі бальнеологічних курортів, а також було відкрито 38 джерел мінеральних вод з лікувальними властивостями. В другій половині ХІХ століття з'явилися перші туристичні асоціації. Діяльність цих об'єднань була спрямована на розвиток гірських районів шляхом будівництва котеджів, притулків, дорожніх об'єктів, а також організацію лижних курсів, видання монографій, альманахів, путівників та карт. У другій половині ХХ століття спостерігається розвиток гірськолижних курортів, модернізація санаторно-курортних комплексів та капіталізація курортів. Проте після 1990 року спостерігається зниження темпів розвитку рекреаційної галузі через погіршення соціально-економічних умов та якості життя населення. На сьогоднішній день рекреаційна галузь Румунії перебуває на етапі відродження. Згідно з національною стратегією розвитку туризму Румунії на 2007–2013 роки, наголошувалось на розумному використанні природних та культурних ресурсів та гармонійному розподілі території. Архітектурно-планувальні рішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Румунії:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні рішення об'єкта	Архітектурно-композиційні рішення об'єкта
<p>Повіт Харгіта, місто Беїле-Тушнад, між горами Харгіта і Бодок. Бутік-готель «Fortuna Eсо». Призначений для сімейного відпочинку з високим рівнем комфорту.</p>	 <p>Фото з сайту: https://planetofhotels.com</p>	<p>Бутік-готель включає в себе: відпочинкові номери, загальну кімнату-вітальню, більярдну кімнату. На території розміщуються: ігровий майданчик для дітей, ресторан, парковка, сувенірний магазин, сад, відпочинкові тераси, пункт прокату велосипедів та автомобілів та ін. Триповерхова будівля зведена на високому кам'яному цоколі, у плані має форму видовженого прямокутника. Будинок має зрубну конструкцію з плениць із різнорозмірними випустами вінців.</p>	<p>Будівля споруджена на похилому рельєфі. Асиметрична композиція фасаду підкреслена трикутними фронтонами з вікнами, верхня частина яких повторює кут нахилу даху. Фасади вертикально членовані брусками, які проходять по межі вікон. Декоративними елементами виступають випустки різнорозмірних вінців зрубу на наріжних частинах будівлі. До головного входу ведуть кам'яні сходи з дерев'яним поруччям. Вікна дерев'яні, прямокутної форми. Дах двоскатний, покритий черепицею.</p>

<p>Повіт Брашов, м. Зрнешти. Будинок для відпочинку «Sabana Casa Craita» розташований біля підніжжя гірського масиву П'ятра-Краюлюю у Південних Карпатах. Призначений для сімейного відпочинку або для проживання невеликих компаній.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com</p> <p>Фото з сайту: https://www.recomandari-de-vacanta.ro</p>	<p>Будинок розрахований на проживання 12 відпочиваючих. Тут розташовуються: 3 спальні кімнати, вітальня, кухня, їдальня, сауна, зона барбекю та дитячий майданчик. Двоповерховий з мансардою та великою терасою перед входом в будівлю, у плані має форму прямокутника. Перший поверх мурований, другий і третій мають зрубну конструкцію з «дикого зрубу».</p>	<p>Будівля розміщена на похилому рельєфі, збудована в стилі «шале». Композиція фасаду асиметрична, підкреслена лоджією мансардного поверху та виступаючими з площини схилами даху. Випусти вінців зрубу, які підтримують дах та балкони бічних фасадів, є основними декоративними елементами фасадів. Вікна прямокутної форми, на головному фасаді мансардного поверху частина вікна повторює кут нахилу даху. До головного входу в будівлю веде дерев'яна сходова клітка під накриттям. Двоскатний дах покритий черепицею.</p>
<p>Повіт Долж, с.Садова Ресторан-готель «Sabana David». Комплекс передбачає номери для відпочинку та ресторан.</p>	 <p>Фото з сайту: https://planetofhotels.com</p>	<p>Будівля одноповерхова з мансардою, у плані прямокутної форми. Ресторан-готель включає в себе: ресторан, відпочинкові номери, сауну з кімнатою відпочинку, спільний санвузол. На території комплексу розміщуються: паркінг для транспортних засобів, зона барбекю, відпочинкова тераса, сад. Будівля має зрубну конструкцію з «дикого зрубу».</p>	<p>Будівля споруджена на рівнинному рельєфі. Асиметрична композиція фасаду акцентована балконом мансардного поверху та виступаючими з площини схилами даху. Декоративними елементами фасаду являються випусти вінців зрубу, які підтримують конструкцію даху. Вікна прямокутної форми. Основний вхід влаштований з боку головного фасаду. Асиметричний двоскатний дах зі зломом.</p>

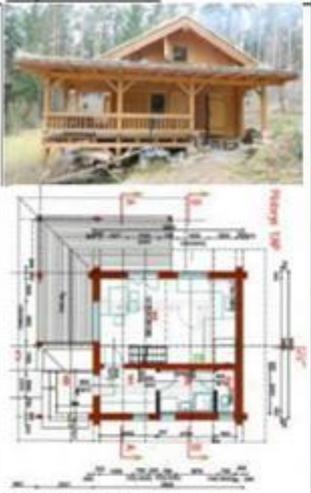
Сучасна дерев'яна рекреаційна архітектура Румунії знаходиться на стадії формування та розвитку. В будівництві об'єктів для відпочиваючих поєднуються елементи традиційного народного будівництва, яке має свою регіональну специфіку, з загальноєвропейськими впливами. В типології житлових будівель для рекреантів можна помітити індивідуальні котеджі та міні-готелі. Функціонально-планувальна структура цих будівель задовольняє вимоги для забезпечення комфорту гостей. У сучасному рекреаційному будівництві Румунії найпопулярнішою є зрубна конструкція з масивним кам'яним цоколем для використання в умовах складного рельєфу.

Важливо відзначити, що будівельні рішення у закладах харчування дотримуються національних традицій та зазвичай несуть національний характер, навіть якщо вони відображають загальноєвропейські тенденції.

У Чехії відпочинкова галузь почала набирати популярності у 1950-х роках, але в цей час якість архітектурних та інженерно-конструктивних рішень будівель була незадовільною. Багато будівель було зведено власниками земельних ділянок самостійно без попереднього проекту. Однак, незважаючи на це, дерево залишилося традиційним будівельним матеріалом для відпочинкових об'єктів в Чехії. Навіть у той час, коли цегла стала популярним матеріалом для житлового будівництва завдяки технологічному прогресу, відпочинкова галузь залишилася вірною дереву [82].

Починаючи з 1991 року, на ринку Чехії з'явилося багато будівельних фірм, які спеціалізуються на будівництві дерев'яних будинків і надають гарантії на несучі дерев'яні конструкції. Тим самим рекреаційне дерев'яне будівництво потрапило під нагляд професіоналів. Каркасна технологія зведення будівель з дерева стала дуже поширеною в рекреаційному і житловому будівництві Чехії, через недостатню лісистість країни. Архітектурно-планувальні рішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Чехії:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні рішення об'єкта	Архітектурно-композиційні рішення об'єкта
<p>Злінський край, Регіон Галенков, м. Всетін. Котедж «Na Usedlosti». Призначений для сімейного відпочинку або для проживання невеликих компаній</p>	 <p>Фото з сайту: http://www.ubytovani-dovolena.cz</p> <p>Фото з сайту: http://kamsi.cz</p>	<p>У чотирьох відпочинкових номерах (три двомісні та один чотиримісний) котедж може вмістити 10 відпочиваючих. На території також розміщуються: круглорічний басейн, гараж, сауна, зона барбекю.</p> <p>Будинок двоповерховий, з мансардою, у плані прямокутної форми, зведений зі зрубу за фінською технологією.</p>	<p>Будівля споруджена на рівнинному рельєфі. Головний фасад має симетричну композицію. На центральній осі – слухове вікно під двоскатним дахом. Аналогічне оформлення має тильний фасад, симетрична композиція порушена входом у будівлю. Декоративними елементами будівлі виступають випуски вінців зрубу та обрамлення вікон. Входи в будівлю влаштовані з боку головного, тильного та бічного фасадів. Вікна дерев'яні, прямокутної форми. Двоскатний дах покритий черепицею.</p>

<p>Південночеський край, м. Чеське Будейовице. Відпочинковий котедж розташований у рекреаційній зоні. Будинок розрахований для сімейного відпочинку чи невеликої компанії. Архітектор Ateliér Kobera.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.drevoprozivot.cz</p>	<p>Двоповерховий, з мансардою, на мурованому кам'яному цоколі, у плані квадратної форми з відкритою терасою з боку головного та бічного фасадів. На першому поверсі розміщені: тамбур, санвузол, кухня-вітальня, з якої ведуть одномаршові сходи на другий поверх, де розташовується спальна кімната. Будівля має зрубну конструкцію.</p>	<p>Будинок споруджений на похилому рельєфі. Головний фасад має асиметричну композицію, основним акцентом виступає відкрита тераса під односкатним дахом. Випусти вінців зрубу, які підтримують дах, є основними декоративними елементами фасадів. Вхід у будівлю влаштований з боку правого бічного фасаду. Віконні отвори прямокутної форми з дерев'яними дверцятами. Дах двоскатний.</p>
<p>Кралоградський край, м. Ічін. Ресторан-готель розташований у рекреаційній зоні. Збудований 2016 р. Дизайнер Ing. Tomáš Jabůrek</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.drevoprozivot.cz/</p>	<p>Будівля двоповерхова, з мансардою, складається з двох прямокутних об'ємів, які утворюють Г-подібну форму плану. На першому поверсі, площею 143,79 м², розміщений ресторан, на другому, площею 146,85 м², – відпочинкові кімнати. Будівля має зрубну конструкцію.</p>	<p>Будівля споруджена на рівнинному рельєфі. Архітектурна композиція будинку – асиметрична. На рівні першого поверху з боку головного та бічного фасадів є відкрита галерея. Ліва частина головного фасаду акцентована балконом другого поверху з огороженням у вигляді дерев'яних стовпчиків. Головний вхід у ресторан влаштований з боку головного фасаду. Вікна дерев'яні, прямокутної форми. Двоскатний дах акцентований сліпими вікнами під двоскатними дашками.</p>

Загалом, дерев'яна рекреаційна архітектура в Чехії характеризується лаконічністю і простотою форм у поєднанні з функціональністю планування будівель. Рекреаційні об'єкти зазвичай розташовані за межами населених пунктів, в природному середовищі. Заклади харчування, навпаки, зазвичай розміщуються ближче до центрів міст і селищ та автомагістралей.

Що стосується стильових особливостей дерев'яної рекреаційної архітектури в Чехії, варто зазначити, що вона дотримується своїх регіональних традицій. Це проявляється в монументальності і статичності форм, поєднаних з ритмічними повторюваними елементами високих дахів.

Також використовуються варіації у комбінуванні будівельних матеріалів, таких як дерево та камінь. Не слід забувати, що в процесі спорудження

відпочинкових будівель та оздоблення інтер'єрів активно використовуються природні та екологічні матеріали [82].

Туристична галузь Австрії має багатий історичний досвід. Навіть з XX століття велика увага приділялася підготовці професіоналів для сфери обслуговування, пов'язаної з розвитком туризму. У 1980-х роках як в Австрії, так і в Швейцарії було помітно зниження кількості туристів. Проте в 1990-х роках кількість туристів зростає до 17–18 мільйонів на рік [83, с. 213–215].

Австрія виявляється передусім у Європі за розвинутістю зимових видів туризму. Це призводить до перевантаження альпійських курортів країни і створює надмірний навантаження на екологічну систему, в той час як популярність літніх видів туризму постійно зменшується.

Унікальність рекреаційно-туристичного ринку Австрії визначається не лише гірськими ландшафтами, але і особливим географічним положенням країни. Австрія розташована на перетині основних туристичних маршрутів, які з'єднують Скандинавію з Середземномор'ям та Західну Європу зі Сходом. Тому тут дуже поширений транзитний туризм [48].

Політика місцевих органів влади в Австрії спрямована на розвиток ринку рекреаційних послуг шляхом проведення рекламних та маркетингових кампаній, навчання туроператорів, створення каталогів, співпрацю з засобами масової інформації, а також організацію святкових заходів.

Маркетингова стратегія рекреаційного туризму в Австрії спрямована на привертання уваги потенційних гостей до можливостей культурного пізнання, активного, екологічного і оздоровчого відпочинку. Вона базується на трьох ключових поняттях: «культура», «автентичність» та «інтенсивність» [58].

Австрія має добре розвинуту гірськолижну інфраструктуру, яка постійно модернізується.

На гірськолижних курортах пропонується різноманіття розважальних можливостей, включаючи відкриті та закриті басейни, верхову їзду, катання на конях, тенісні корти, сквош, катання на санях, сауни, солярії, гірськолижні школи та дитячі садки. Крім гірськолижного відпочинку, в Австрії популярні

інші види туризму, такі як кінний туризм, екологічний туризм, повітроплавання (баллонінг), гастрономічні та замкові тури, а також сімейний відпочинок. Практично кожен готель має власні повітряні кулі, пароплани, велосипеди і навіть міні-зоопарки [58].

Сучасна рекреаційна архітектура в Австрії має високий рівень розвитку і впливає на формування загальноєвропейських тенденцій у вирішенні естетичних і функціонально-технологічних завдань під час будівництва відпочинкових споруд. Це зумовлено значним досвідом у народному дерев'яному будівництві, неперервністю розвитку галузі відпочинку, стабільною економічною ситуацією та регулюванням усіх процесів з боку влади.

Планувальні характеристики дерев'яних рекреаційних будівель в гірських районах Австрії мають складну, але логічну та технологічно насичену функціональну структуру. Котеджі вдало вписуються в природний ландшафт, а ландшафтна організація території функціонально поєднується з внутрішнім простором будівель через відкриті тераси, лоджії та панорамні вікна. Велика увага приділяється складним двосхилим дахам будівель з декоративно прикрашеними карнизами і профільованими кроквами, які утворюють великі стріхи.

Великі мансардні вікна, зрізи яких відповідають кутам нахилу дахів, є основною новацією в сучасній дерев'яній архітектурі. Заклади харчування, крім основної функції, також забезпечують потреби проживання, і на мансардному поверсі зазвичай

Архітектурно-планувальні рішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Австрії:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні вирішення об'єкта	Архітектурно-композиційні вирішення об'єкта
<p>Провінція Каринтія, м.Бад-Кляйнкірхгайм Відпочинковий котедж «Chalet Carrea» Призначений для сімейного відпочинку або для проживання невеликих компаній, з високим рівнем комфорту.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com/</p>	<p>Будівля розрахована на одночасне проживання 14 осіб. Складається з кухні, вітальні, 6 спальень, 7 ванних кімнат та оглядової тераси. Триповерховий, на кам'яному цоколі, з мансардою, у плані складної конфігурації. Будинок має зрубну конструкцію.</p>	<p>Будинок споруджений на складному рельєфі. Композиція головного фасаду асиметрична. Акцентом будівлі виступає двосвітний каміний зал з двома рядами великих панорамних вікон. Верхній ряд вікон має зрізану форму, яка повторює лінію даху. З боку головного фасаду влаштовані оглядові тераси на рівні першого та другого поверхів, на правому бічному фасаді розміщуються балкони з дерев'яним огороженням. Двоскатні дахи будівлі покриті черепицею, з боку головного та дворового фасадів розташовані слухові вікна під двоскатними дашками.</p>
<p>Провінція Каринтія, м.Кліпцітцюрль. Відпочинковий котедж «Klippitz Resort». Призначений для сімейного відпочинку або невеликої компанії.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com/</p>	<p>Будинок включає в себе: 5 відпочинкових номерів, кухню, вітальню, ванну кімнату. На території розміщені два відпочинкові котеджі, сауна, зона барбекю. Двоповерховий на невисокому кам'яному фундаменті, прямокутний у плані. Будівля має зрубну конструкцію.</p>	<p>Розміщений на похилому рельєфі. Будівля має симетричний головний фасад на дві віконні осі. Акцентами виступають балкони з дерев'яним огороженням та випусти вінців зрубу. Вікна прямокутної форми. Головний вхід в будівлю розміщений з боку тильного фасаду, на рівень другого поверху веде зовнішня схода-ва клітка. Покриття даху – дерев'яне.</p>
<p>Провінція Верхня Австрія, район Кірхдорс, м.Хінтершодер. Готель-ресторан «Bärenhütte».</p>	 <p>Фото з сайту: http://www.hiwu.at/hinterstoder/de/winter/skigebiet/gastronomie-huetten/baerenhuetten-hoess</p> <p>Фото з сайту: https://www.snow-online.com/ski-resort/hinterstoder-hoess_images.html</p>	<p>Будинок складається з: ресторану самообслуговування, відпочинкових номерів та галереї на верхньому поверсі. Будівля одноповерхова з мансардою, у плані складної конфігурації. Будинок має зрубну конструкцію.</p>	<p>Будинок розміщений на рівнинному рельєфі. Симетрична композиція головного фасаду виділена двома виступаючими об'ємами під двоскатними дахами. Віконні отвори квадратної форми, в центральній розміщені прямокутні дахові вікна. Основними декоративними елементами будівлі виступають випусти вінців зрубу. Головний вхід влаштований з боку головного фасаду. Дахи двоскатні.</p>

Багато рекреаційних дерев'яних будівель мають зрубну конструкцію або її варіації та поєднання зі стійково-балковою. Треба відзначити використання високоякісних будівельних та оздоблювальних матеріалів.

Традиційна архітектура швейцарських ферм і сільських будинків залежала від ряду факторів, включаючи місцевий клімат, тип сільського господарства, наявні матеріали, місцеві традиції та географічне розташування. Кожен регіон в Швейцарії розвинув свій власний стиль народної архітектури, щоб врахувати ці фактори. На заході Швейцарії більшість будівель були споруджені з каменю через обмежені резерви деревини. Проте на півночі Швейцарії більш поширеним було будівництво з дерева з дерев'яним або кам'яним фундаментом. Вздовж річки Рейн на північному сході були поширені фахверкові конструкції будинків, технологія спорудження яких була запозичена з південної Німеччини.

У Швейцарії, завдяки історичним обставинам, склався стиль «шале» як в житловій, так і в рекреаційній архітектурі. Варто зазначити, що існували три основних типи «шале», які переважали в різних регіонах Швейцарії. Перший тип - гірське «шале», яке зазвичай будувалось із бруса та використовувалось як сезонне житло для пастухів. Такі будівлі мали прості двохскілі дахи, висипані стріхи та карнизи, які захищали зовнішні сходи та галерею. Щодо інших двох типів «шале», вони були призначені для постійного житла і відрізнялися формою дахів. Оскільки в швейцарських рівнинах панував дощовий клімат, низинне «шале» мало гострий дах, який швидко стікав воду, в той час як гірське «шале» мало більш пологий дах, що зберігав шар снігу для ізоляції.

Рекреаційно-туристична діяльність в Швейцарії має багато спільних рис із австрійською, але водночас має свої особливості. На відміну від Австрії, велика увага приділяється відпочинку на великих озерах та міському туризму. Швейцарія приваблює туристів не лише своїми природними ландшафтами, але й різноманітною історією, легендами, міфами та етнічною різноманітністю. У Швейцарії туризм активно підтримується державними та громадськими організаціями.

Архітектурно-планувальні вирішення рекреаційних об'єктів з дерева в гірських районах Швейцарії:

Місце розташування та загальні відомості про об'єкт	Фото об'єкта	Функціонально-планувальні та конструктивні вирішення об'єкта	Архітектурно-композиційні вирішення об'єкта
<p>Катон Вале, м. Нанда Відпочинковий котедж «Chalet Molavi», розміщений за 2 км від гори Мон-Фор.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com</p>	<p>Будівля двоповерхова з мансардою, споруджена на масивному кам'яному цоколі, у плані прямокутної форми. У будівлі розміщуються: 6 спальень, кухня, ванна кімната, також сауна, сад та прямий доступ до гірськолижних схилів. Будівля має зрубну конструкцію з плениць.</p>	<p>В основу архітектурного вирішення покладено характерні риси стилю «шале» Композиція фасадів – асиметрична. Акцентами виступають: тераса та балкон з дерев'яним огородженням та декоративним різьбленням, утворені випусками балок перекриття; випусти вінців зрубу, на які опирається дах; прямокутні віконні та дверні отвори з дерев'яними дверцятами. Головний вхід в будинок здійснюється з тераси другого поверху. Стіха двоскатного даху підтримується випусками дерев'яних крокв, оздоблених декоративним вирізанням.</p>
<p>Катон Вале, м.Сьон. Відпочинковий комплекс «Crans Luxury Lodges», розміщений в одному з найпрестижніших швейцарських курортів Кран-Монтана, працює з 2011 р. Площа будівлі 250 м² Призначений для сімейного відпочинку або для проживання великих компаній.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.booking.com</p>	<p>Будівля триповерхова, поставлена на масивний кам'яний цоколь, у плані має форму видовженого прямокутника. На території розміщуються 4 будинки для відпочинку, з усіх боків оточені лісом. Досліджувана будівля має вітальню з каміном, кухню і ванну кімнату, а також невеликий спансентр, просторі балкони та тераси. Котедж вміщує до 10 осіб.</p>	<p>Симетрично-осьова композиція фасаду вирішена в стилі «шале», головна вісь підкреслена виступом. Акцентами будівлі є тераси першого поверху, балкони другого і мансардного поверхів з дерев'яним огородженням. Віконні отвори прямокутної форми, на мансардному поверсі по обидва боки від ризаліту зріз верхньої частини вікон повторює кут даху. Двоскатний дах.</p>
<p>Розташовується на заході Швейцарії, Катон Во, село Гріон . Ресторан «Restaurant des Chaux». Розміщений в центральній частині гірськолижного району Villars-Gryon-Les Diablerets.</p>	 <p>Фото з сайту: https://www.myswitzerland.com</p>	<p>Двоповерхова будівля розташована на рельєфі з незначним ухилом. Перший поверх має зрубну конструкцію, другий – каркасну. У плані прямокутної конфігурації з великим залом, посередині якого розміщується камін який і надає будівлі ознак колиби.</p>	<p>Асиметрична композиція фасаду підкреслена невеликими фронтонами з прямокутними віконцями. Основними декоративними елементами виступають випусти вінців зрубу на наріжних частинах будівлі. Головний вхід влаштований з із західного боку. Віконні отвори прямокутної форми. Двосхилий дах над основним об'ємом та односхилий – над літньою терасою.</p>

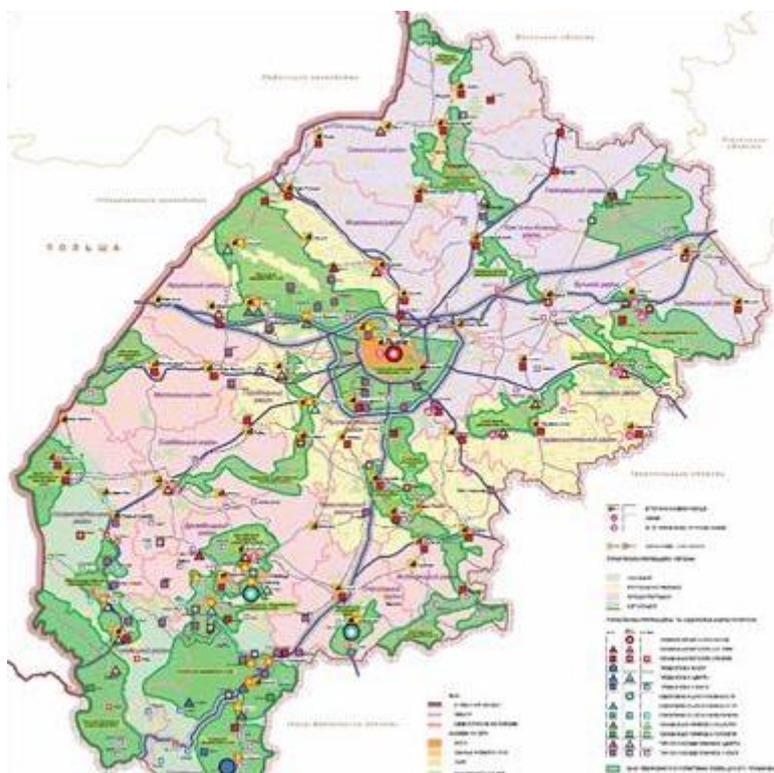
Сучасна рекреаційна архітектура в Швейцарії відзначається поширенням стилю «шале», що відображає збереження традицій народного зодчества. Тут слід відзначити високу якість та технологію будівництва, а також використання дорогоцінних оздоблювальних матеріалів як у зовнішньому вигляді, так і в інтер'єрі. Функціонально-планувальні рішення рекреаційних об'єктів, незважаючи на суворий клімат, включають великі відкриті тераси та балкони. При будівництві рекреаційних об'єктів на складному рельєфі використовується масивний кам'яний цоколь, який також використовується для комерційних або технологічних цілей. У житловому рекреаційному будівництві зустрічаються як котеджі для відпочивальників, так і міні-готелі, які значно перевершують за розмірами та місткістю.

На території комплексу з декількома будівлями спостерігається розумне розташування та їх архітектурне впорядкування в єдиний ансамбль, з основною увагою до збереження природного середовища. В спорудженні відпочинкових котеджів та міні-готелів в основному використовується зрубна конструкція, і щодо будівель закладів харчування, тут часто використовують поєднання як зрубних, так і каркасних конструкцій. Архітектурні деталі, такі як балкони і тераси з декоративним огороженням, вишукані деталі оздоблення, високі вінці зрубів та карнизи, які підтримують масивні дахи, красиво виписані випуски крокв і балок перекриття, і великі вікна будівель для відпочинку надають їм особливий характер. Нахил двосхилих дахів став характерною рисою так званого альпійського стилю.

РОЗДІЛ ІІІ

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

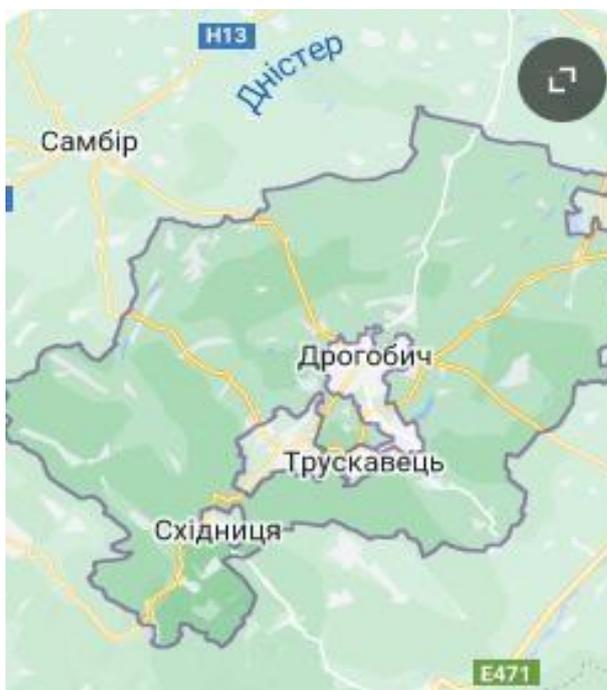
Більшість територіальних громад вже розробили стратегії соціально-економічного розвитку, в яких визначені перспективні напрями розвитку господарювання. В Прикарпатті туристична галузь має великий потенціал, обумовлений природними та культурно-історичними чинниками, такими як рельєф, водойми та пам'ятки історії та культури. Зокрема, у Львівській області визначено туристично-рекреаційний потенціал у Дрогобицькому районі як типовому представнику Прикарпаття, його вибрано для проєктного розроблення.

Рис. 19. Фрагмент схеми туристично-рекреаційного потенціалу Львівської області

На схемі туристично-рекреаційного потенціалу виділено перспективи та особливості району. Дрогобицький район, який знаходиться у Передкарпатському туристично-рекреаційному регіоні, включає курорти

Східниця, Трускавець, але також має достатньо вільної території, де туристичні об'єкти практично відсутні.

Рис. 20. Карта Дрогобицького району Львівської області

Вибір ділянки для будівництва туристичного об'єкта проводиться в узгодженні з місцевими органами самоврядування, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами. Замовником може виступати як орган влади, так і фізичні особи чи підприємства. Завдання на проєктування об'єкта обговорюється замовником і проєктною організацією, включаючи вимоги до майбутньої споруди, такі як розташування, розміри ділянки та вмістимість туристичного об'єкта.

СИТУАЦІЙНА СХЕМА С. БОЛЕХІВЦІ ДРОГОБИЦЬКОГО Р-НУ,
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.

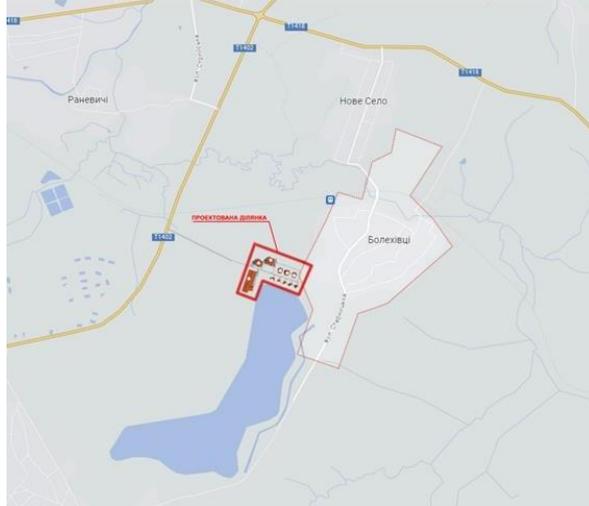

Рис. 21. Ситуаційна схема с.Болахівці Дрогобицького району

Вибір конкретної ділянки для туристичної бази ґрунтується на аналізі декількох чинників, включаючи навколишнє середовище, рівень розвитку інженерної інфраструктури та наявність персоналу. У Дрогобицькому районі для такого об'єкта підібрана територія біля села Болахівці. Село Болахівці розташоване за сім кілометрів від районного центру, на березі річки Солониця.

3.1 Об'ємно-планувальне вирішення туристичного об'єкта

Проектована туристична база розрахована на приймання 100 гостей. Частина номерів розташована у сімейних відпочинкових будинках, інші розміщені у відпочинкових будинках з кімнатами на 5, 4, 3,2 місця. Генеральний план ділянки відображає розташування ключових об'єктів туристичної бази: спортивно-оздоровчого комплексу (1), адміністративного корпусу (2), будівлі харчоблоку(3) відпочинкових будинків з житловими номерами(4), відпочинкових будинків на одну сім'ю (5), господарського двору (6), волейбольного майданчика (7), тенісного корту (8), спортивного майданчика (9), озера (10), а також під'їздів та пішохідних доріжок.

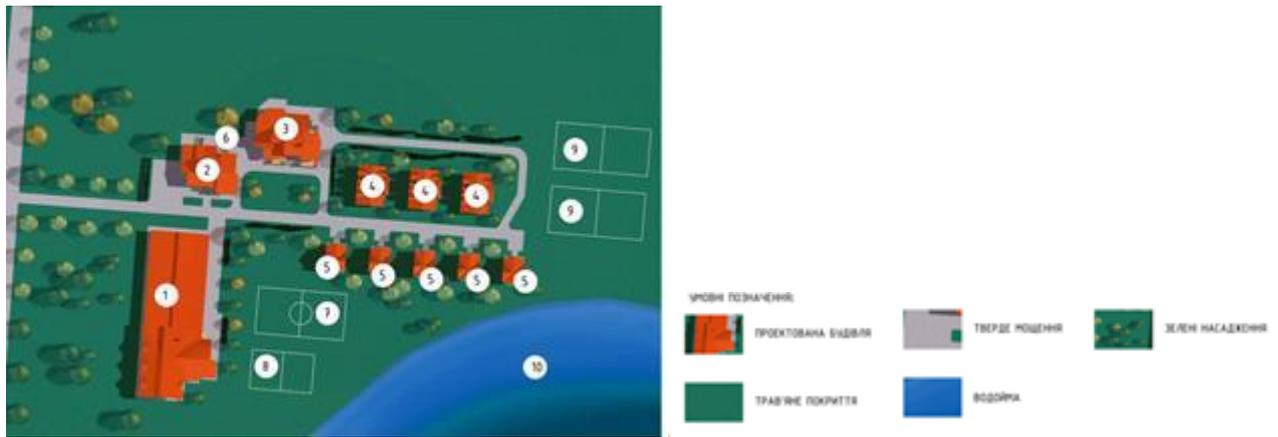

Рис. 22. Планувальне вирішення ділянки

Територію обгороджено суцільним парканом з воротами для головного входу та кількох допоміжних в'їздів. Архітектурний стиль будівель є єдиною композиційною цільністю, створюючи характерний ансамбль.

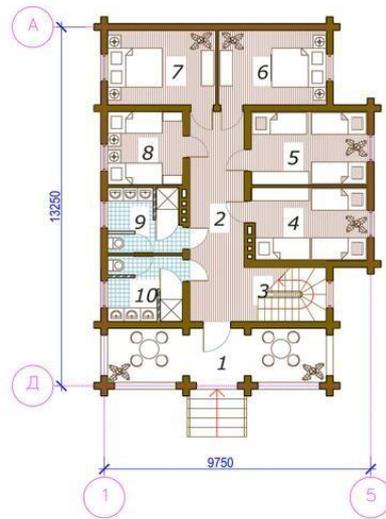

Рис. 23. Планувальне вирішення ділянки

Спортивно-оздоровчий корпус представлений двоповерховою структурою, з акцентом на орнамент, який виконаний на фасаді будівлі. У корпусі розташовані басейн, оздоровчі (масажний кабінет, сауна), службові, складські та технічні приміщення, а також кімнати для відпочинку та більярдна.

Будинок з житловими номерами має п'ять номерів: три номери двомісні та два номери тримісні. У будинки розташовані два санвузла, номери з'єднані коридором. Для відпочинку влаштовано літній майданчик.

ПЛАН ПЕРШОГО ПОВЕРХУ М 1:50

ЕКСПЛІКАЦІЯ

1	літній майданчик	16,0м ²
2	коридор	15,5м ²
3	сходова клітка	6,0м ²
4	кімната на 3-х чоловік	11,3м ²
5	кімната на 3-х чоловік	11,5м ²
6	кімната на 2-х чоловік	10,9м ²
7	кімната на 2-х чоловік	10,9м ²
8	кімната на 2-х чоловік	7,4м ²
9	чоловічий санвузол	6,5м ²
10	жіночий санвузол	6,7м ²

Рис. 24. План першого поверху М 1:50

На мансардному поверсі розташовані один чотиримісний номер і три двомісних номерів, два одномісних та коридор. Поверхи з'єднані двомаршовими сходами.

ПЛАН МАНСАРДНОГО ПОВЕРХУ М 1:50

ЕКСПЛІКАЦІЯ

1	літній майданчик	16,0м ²
2	коридор	15,5м ²
3	сходова клітка	6,0м ²
4	кімната на 5-х чоловік	20,0м ²
5	кімната на 2-х чоловік	10,9м ²
6	кімната на 2-х чоловік	10,9м ²
7	кімната на 2-х чоловік	7,4м ²
8	кімната на 2-х чоловік	6,5м ²
9	кімната на 2-х чоловік	6,7м ²

Рис. 25. План мансардного поверху М 1:50

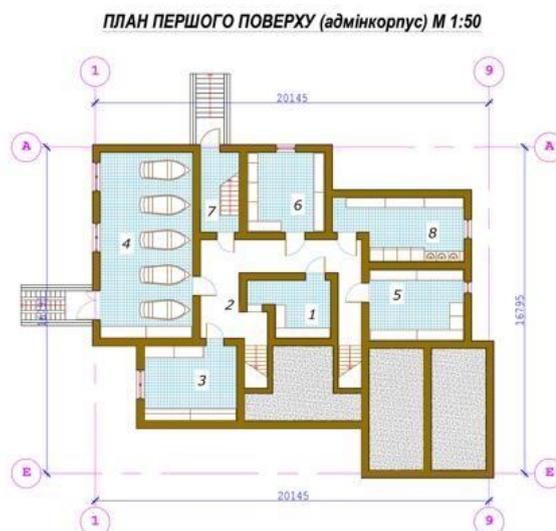
Будинки складені із брусів, які формують автентичну структуру будівель Прикарпаття.

Будівля адміністративного корпусу виконана у комбінації цегли та бруса. Весь комплекс запроєктовано в одному стилі. Будівлі мають похилі дахи з однотипною покрівлею.

Рис. 26. Адміністративний корпус. Загальний вигляд

Перший поверх будівлі адміністративного корпусу вміщує пральню, приміщення для сортування брудної білизни, приміщення для чистої білизни, приміщення для прасування, елінг для човнів, нартосховище, коридор та дві сходові клітки.

ЕКСПЛІКАЦІЯ

1 приміщення для чистої білизни	10,3м ²	5 приміщення для сортування брудної білизни	17,9м ²
2 коридор	27,0м ²	6 приміщення для прасування і чищення білизни	16,4м ²
3 нартосховище	18,3м ²	7 сходові клітка	8,5м ²
4 елінг для човнів	45,5м ²	8 пральня	19,5м ²

Рис. 27. План другого поверху М 1:50

Другий поверх містить вестибюль з реєстратурою, прихожа, бухгалтерія, кімната інструкторів, медпункт: передпокій, кабінет директора, кімната медсестри, санвузол, палата, комора господарського інвентаря, тамбур, санвузли, комори, сходові.

ПЛАН ДРУГОГО ПОВЕРХУ (адмінкорпус) М 1:50

ЕКСПЛІКАЦІЯ

1 прихожа	10,8м ²	7 сходові клітка	8,5м ²	13 коридор
2 вестибюль з реєстратурою	33,2м ²	8 кімната для бухгалтерії та каси	18,0м ²	14 комора госп. інвентаря
3 коридор	10,7м ²	9 тамбур	1,8м ²	15 медпункт
4 кімната інструкторів	20,0м ²	10 кабінет директора	18,0м ²	16 передпокій
5 кладова спортінвентаря	18,0м ²	11 жіночий санвузол	5,0м ²	17 місце медсестри
6 кладова турист. інвентаря	30,0м ²	12 чоловічий санвузол	5,0м ²	18 санвузол
				19 палата

Рис. 28. План другого поверху М 1:50

Корпус харчоблоку виконаний в єдиному стилі з ансамблем. Будівля виконана з цегли, яка потинькована та оздоблена орнаментом, та складених колод.

Рис. 29. Фасад будівлі харчоблоку в осях 1-10;

Рис. 30. Фасад будівлі харчоблоку в осях I-A.

Перший поверх будівлі харчоблоку добре організований для прийому великого потоку людей. Великий вестибюль об'єднує головні зони харчоблоку: вхідну частину, яка включає власне вестибюль, жіночий та чоловічий санвузли, зона готовки передбачає гарячий цех, мийну, м'ясо-рибний цех, овочевий цех, цех холодних блюд, зона харчування та відпочинку передбачає обідній зал та торговий зал кафе-бару. Поверхи пов'язані двома сходами.

1	вестибюль	25,5м ²	7	м'ясо-рибний цех	16,0м ²
2	жіночий санвузол	5,0м ²	8	тамбур	1,2м ²
3	чоловічий санвузол	10,7м ²	9	сходова клітка	10,5м ²
4	обідній зал	95,5м ²	10	торговий зал кафе-бару	43,4м ²
5	гарячий цех	18,0м ²	11	овочевий цех	11,6м ²
6	мийна	20,0м ²	12	цех холодних блюд	11,8м ²

Рис. 31. План першого поверху (харчоблок) М 1:50

План цокольного поверху вміщає всі необхідні допоміжні приміщення для приготування їжі: тамбур, розвантажувальна та тарна, комори, холодильник, електрощитова, венткамера, майстерня для ремонту обладнання, сходові, коридори

ЕКСПЛІКАЦІЯ

1 тамбур	1,2м ²	7 тепловий пункт	12,0м ²
2 тарна та розвантажувальна	51,2м ²	8 комора сухих продуктів	12,0м ²
3 комора овочів та фруктів	16,0м ²	9 коридор	5,0м ²
4 електрощитова	20,0м ²	10 венткамера	19,3м ²
5 овочесховище	70,0м ²	11 холодильна камера з фреоном	14,3м ²
6 майстерня для ремонту обладнання	22,9м ²	12 сходові клітка	10,5м ²

Рис. 32. План цокольного поверху (харчоблок) М 1:50

3.2 Архітектурно-конструктивне вирішення туристичного об'єкта

Архітектурно-будівельне вирішення відповідає всім встановленим вимогам до туристичних споруд. Основні конструкції забезпечують не лише міцність, економічність та естетичність, а й створюють атмосферу для релаксації. Конструктивна схема головної будівлі вибрана з урахуванням традицій місцевої архітектури та використання будівельних матеріалів регіону, а також враховує ґрунтові умови та рельєф ділянки.

Фундаменти виконані у вигляді стрічкових, використовуючи монолітний залізобетон. Особлива увага приділена влаштуванню опалубки в місцях з

непрямолінійними формами. Товщина фундаментів відповідає товщині стін (380 мм у головній будівлі, 250 мм у відпочинкових будинках).

Стіни головної будівлі туристичної бази виконані як несучі цегляні стіни товщиною 380 мм на першому поверсі та як стіни з дерев'яних брусів на другому поверсі. Перегородки у головній будівлі мають товщину 120 мм. У відпочинкових будинках стіни виконані у формі зрубу з круглих дерев'яних колод.

Перекрыття головної будівлі реалізоване як монолітне залізобетонне, а у відпочинкових будинках – на дерев'яних балках.

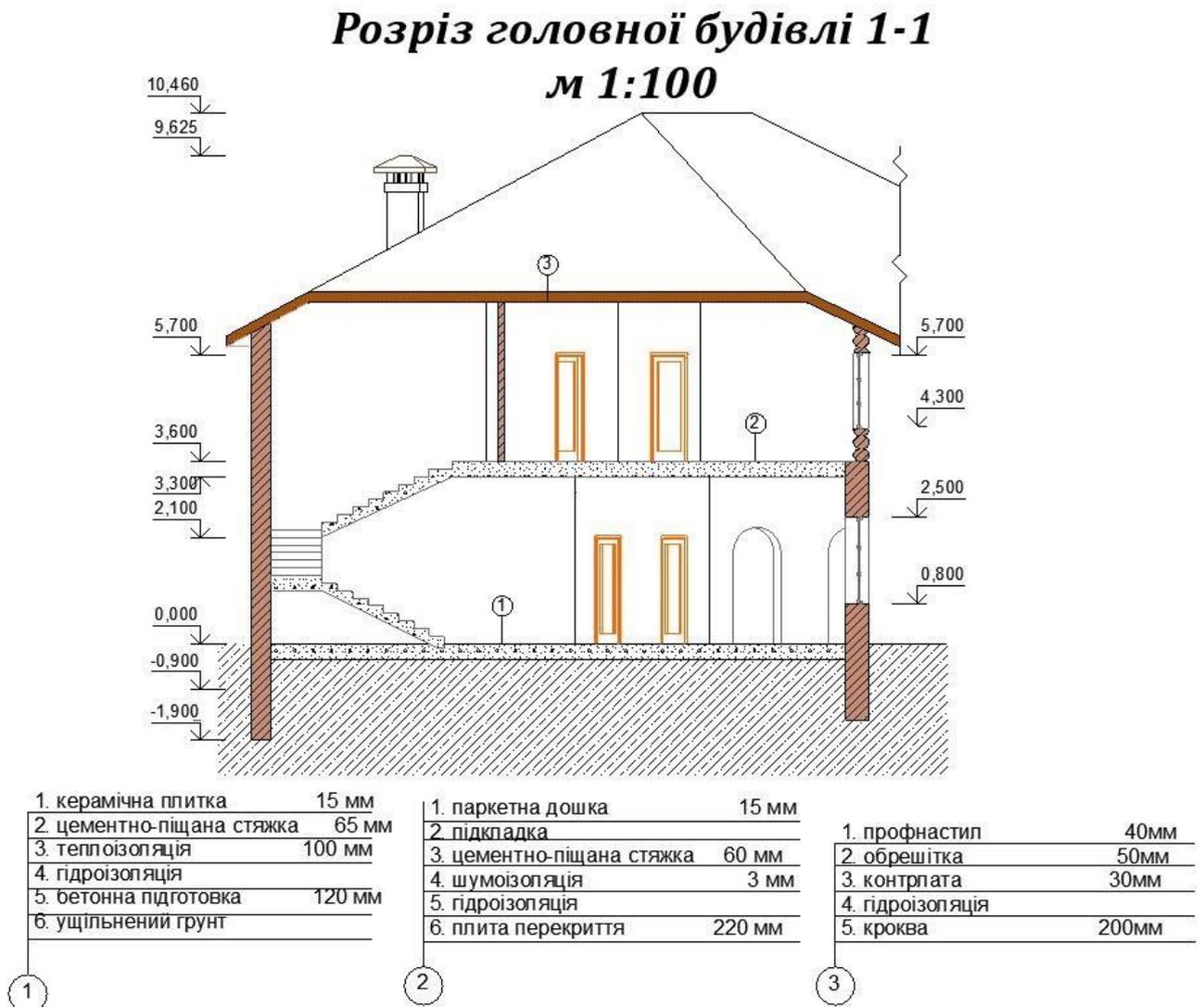

Рис. 33. Розріз головної будівлі 1-1 м 1:100

Сходи головної будівлі розроблені у вигляді монолітних залізобетонних, з металевими огороженнями та дерев'яними поручнями. У головній будівлі передбачено два типи сходів: центральні тримаршові, бокові двомаршові. У відпочинкових будинках сходи дерев'яні. Усі сходові клітки мають природне освітлення. Входи до всіх будівель туристичної бази виконані з монолітного бетону.

РОЗДІЛ IV

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Охорона довкілля передбачає заходи, які спрямовані на раціональне використання та збереження природних ресурсів регіону, зменшення негативного впливу, що передбачає діяльність людей.

Основні цілі, які передбачаються охороною навколишнього середовища:

- раціональне використання ресурсів природного середовища;
- збереження та відтворення екологічного середовища;
- заходи запобігання надзвичайним ситуаціям;
- підвищення знань у сфері екології місцевих мешканців;
- застосування методів енергоефективності.

Заходи з охорони довкілля передбачають гармонійне функціонування природного середовища та середовища створеного людиною: охорону природних ресурсів, повітря, водоймищ, зелених насаджень, тваринного світу.

Містобудівельні методи охорони довкілля полягають у раціональному розміщенні всіх видів будівель.

Шум, електромагнітне випромінювання, теплове забруднення - основні фізичні фактори впливу на природу.

Для створення умов збереження екологічної рівноваги необхідно комплексно розглядати динаміку змін, що проходять у природному і антропогенному середовищі.

Охорона атмосферного повітря

Прикарпаття славиться своїми неймовірними ландшафтами, гірською природою та чистим повітрям. Проте необхідно постійно контролювати чинники забруднення повітряних мас.

Оскільки туристичний потенціал регіону зростає, то й збільшується вплив людини на природу, а будівництво туристичних підприємств, як готелів, ресторанів, магазинів, комплексів відпочинку, передбачає використання різних матеріалів та засобів для виконання робіт. Як відомо, саме будівництво завдає

найбільшого негативного впливу природі. Значні виділення у повітря відбуваються під час виробництва цементу, бетону, залізобетонних конструкцій та теплоізоляційних матеріалів. Небезпечні сполуки можуть потрапляти в приміщення та вражати дихальні системи людей, що є небезпечним для здоров'я. Саме тому у світі набуває популярності використання природних матеріалів місцевого походження, що значно покращує ситуацію з викидами у повітря. Також допомагають зелені насадження, які збільшують продукування кисню. Важливим є і врахування вітрових потоків у розташуванні будівель.

Тож у даному проекті був передбачений аналіз повітряних потоків, більшість матеріалів та самі каркаси будинків виготовляються у регіоні Прикарпаття, що спрощує їх перевезення, а існуючі дерева на ділянці не зазнають вирубки або ж пересаджуються в інші місця.

Охорона водойм

У проекті я передбачила дії щодо охорони водойм, врахувала вимоги щодо визначених прородоохоронних зон та прибережних смуг річки Рибниця, яка протікає у межах міста Косів.

Проектована ділянка не має заболочених територій, тому не потребує біотехнічного відновлення. Питна вода, що постачається для загального користування свердловинного походження, проходить очистку та фільтрацію. Також передбачені заходи щодо збору дощової води для технічного використання.

Охороно ґрунтово-рослинного покриву

Проектом передбачено ряд заходів щодо збереження ґрунтово-рослинного покриву.

При будівництві пропонується зрізати родючі шари для подальшого їх використання на менш родючих ділянках.

У проекті враховані усі дерева старше 3 років, збережено якомога більше наявних дерев, а також передбачена посадка кущів, чагарників, квітучих рослин, газонів для функціонального зонування території.

Мікроклімат

Оцінка мікрокліматичного стану території передбачає:

- забезпечення сприятливими умовами згідно комплексу кліматичних факторів;

- забезпечення необхідною нормою інсоляції території та приміщень;

- забезпечення енергоефективності та малих тепловтрат.

Дотримання інсоляції це одна з найголовніших вимог, щодо розпланування території. Необхідно приділити увагу фактору інсоляції, адже це тривалість сонячного світла, що потрапляє в приміщення і яке необхідне для нормального функціонування людини у ньому.

Параметри щодо визначення необхідної кількості інсоляції зазначені у Державних Будівельних Нормах, якими я керувалася у проектуванні готельно-відпочинкового комплексу. Орієнтація приміщень передбачає щоденну інсоляцію згідно ДБН, що сприятиме комфортному перебуванню людей у приміщеннях.

Розробляючи проект готельно-відпочинкового комплексу було враховано низку факторів для забезпечення екологічного функціонування:

- усі продукти життєдіяльності сортуються у відповідні баки та в подальшому здаються на переробку;

- пропонується лише якісна екологічна косметика, що не тестується на тваринах та не містить агресивних речовин у складі;

- встановлені сонячні батареї, енергія з яких використовується для обігріву підлог та освітлення у темну пору доби;

- передбачені заходи щодо компостування органічного сміття;

- дощова вода використовується для туалетів та технічних потреб.

ВИСНОВКИ

Сучасний туризм є важливим соціально-економічним явищем, яке впливає на розвиток багатьох країн. Статистичні дані свідчать про стійке зростання туристичних потоків та значний внесок у світову економіку. Україна, яка має значний потенціал у сфері туризму, повинна адаптувати свою туристичну сферу до стандартів світового ринку, враховуючи при цьому національні особливості. Важливість розвитку туризму в Україні полягає у формуванні стратегій, спрямованих на інтеграцію в європейський та світовий туристичний ринок. Для досягнення цієї мети необхідно враховувати світовий досвід та застосовувати інноваційні методи управління туризмом. Розгляд таких аспектів, як правова база, адаптація стандартів обслуговування та рекреаційний потенціал різних регіонів України, є ключовим для створення ефективної туристичної індустрії. Дефіцит взаємодії та комплексного аналізу управлінських рішень може ускладнювати розвиток туризму та перешкоджати використанню його потенціалу. Щоб Україна стала успішним гравцем на світовій арені туризму, необхідно активно впроваджувати передові технології та враховувати глобальні тенденції. При цьому важливо зберігати національні особливості та культурні цінності, що робить туристичний продукт України унікальним та привабливим для міжнародних відвідувачів.

Розроблена туристична база в Дрогобицькому районі Львівської області не лише відповідає сучасним стандартам, але й враховує унікальні риси природного та культурного середовища. Зосереджуючись на туризмі як стратегічному напрямку розвитку, проект визначає перспективні та особливі аспекти Дрогобицького району як туристичного пункту.

Архітектурне вирішення вражає своєю узгодженістю та впевненістю. Застосування місцевих будівельних матеріалів, таких як цегла та дерево, не лише надає спорудам аутентичність, а й відзначає їхню інтеграцію у природне середовище.

Проект враховує не лише естетичні та архітектурні аспекти, але й практичні потреби та зручності відвідувачів. Велика увага приділена плануванню простору, забезпечуючи оптимальні умови для розваг, спорту, відпочинку та харчування.

Враховуючи стратегічне розташування території та ландшафтні особливості, розроблені висновки підкреслюють не лише ефективність та гармонійність проекту, але й його потенціал для стимулювання туристичного розвитку в регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Австрія. URL: http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=69&lang=ru (дата звернення: 18.11.2023).
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ, 2001.
3. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. К. : «Палітра», 1997.
4. Биркович В.І Тенденції та перспективи розвитку туристично-рекреаційної галузі в Закарпатській області. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 2 (11). С. 218–224.
5. Бойко М. Г., Гопкало Л. М. Організація готельного господарства: Підручник. К.: Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 448 с.
6. Бурдуланюк В. Б. Пам'ятки культури Івано-Франківщини. Івано-Франківськ: Нова Зоря: 2001. 54 с.
7. В межах стратегічного форуму презентували Дорожню карту розвитку сфери туризму в Україні. URL: <https://loda.gov.ua/news?id=48728> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Географічне розташування та кліматичні умови Прикарпаття. URL: <https://lib.if.ua/exhib/1534076504.html> (дата звернення: 15.11.2023).
9. Гірськолижний туризм. Welcome to Zakarpattia Офіційний туристично-інформаційний портал.
10. Глазирін В. Л. Архітектурно планувальне формування громадських приморських центрів в структурі Одеси та її міської агломерації: дис. канд. арх. наук: 18.00.04. Київ, 1998.
11. Горський С. В. Етапи формування туристичного продукту. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права*. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. К.: КУТЕП, 2015. Вип. 21.С. 86–92.

12. Гурська І. С., Герасимів З. М. Фактори розвитку туристичного бізнесу в умовах ринку. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 88–92.
13. Давидов А. Н. Архитектурно-пространственное формирование приморских курортов: дис. канд. арх. наук: 18.00.04 / КИСИ, 1992.
14. ДБН Б.2.2–12:2018. Планування і забудова територій. Київ: Мінрегіон України, 2018.
15. ДБН В.1.1.7–2002. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Київ: Держбуд України, 2003.
16. ДБН В.2.2–20:2008. Готелі. Київ: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, 2009.
17. ДБН В.2.2–40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Київ: Мінрегіон України, 2018.
18. ДБН В.2.2–9:2018. Громадські будинки та споруди. Київ: Мінрегіон, 2019.
19. Довідник проектувальника «Містобудування». Київ: Укрархбудінформ, 2006. С. 83–100.
20. ДСТУ 3862-99 «Ресторанне господарство. Терміни та визначення».
21. ДСТУ 4268:2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги».
22. ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів».
23. ДСТУ 4269:2003 Послуги туристичні. Класифікація готелів.
24. ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація».
25. Загальна характеристика прикарпатського краю. URL: http://kraeznavecif.blogspot.com/p/blog-page_2.html (дата звернення: 15.11.2023).
26. Івано-Франківська обласна державна адміністрація: офіційний веб- сайт. URL: <http://www.if.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2023).
27. Іванух І., Данилишин Б. Природно-ресурсний потенціал України і шляхи підвищення його використання. *Економіка України*. 2008. №1. с. 36-38.
28. Івашко Ю. Дерев'яна архітектура. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=26074 (дата звернення: 18.10.2023).

29. Карасьова О.М. Архітектурно-планувальна організація малих готелів в умовах природних комплексів: Дис. канд. архітектури: 18.00.02.. 2009.
30. Карпати і Прикарпаття, Галичина, Буковина, Покуття – Українське народознавство Навчальні матеріали онлайн. URL: pidru4niki.com.
31. Клапчук В. Рекреаційне господарство Галичини другої половини ХІХ – першої третини ХХ ст. Карпатський край. Івано-Франківськ, 2012. № 1. С. 55–67.
32. Клімат і рельєф Івано-Франківської області. Історія заселення Прикарпаття. URL: <http://ukrskr.com.ua/ifrank/klimat-i-relyef-ivano-frankivskiy-oblasti-istoriya-zaselennya-prikarpatya> (дата звернення: 15.11.2023).
33. Ковальський Л., Чижмак Д. Тенденції формування екологічно безпечних споруд. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: науково технічний збірник. Київ, 2009. Вип. 21. С. 239–243.
34. Корнілова Н.В. Основні тенденції розвитку туризму в Україні в кризовий період. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права*. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. К.: КУТЕП, 2015. Випуск 20. С. 329–339.
35. Косміна Т. Етнографічні регіони України. Енциклопедія історії України: У 5 т. / редкол.: В. Смолій та ін. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 3: Е–И.С. 62–64.
36. Краєзнавство і туризм: освіта, виховання, стиль життя: Матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (9–11 листопада 2000 р.). К.: 2000. 36 с.
37. Крамаренко М. О. Архітектурно-планувальні прийоми оптимізації цілорічного функціонування курортних готелів. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*: науково-технічний збірник. Київ, 2017. Вип. 49.С. 443–449.
38. Крамаренко М. О. Исторические этапы становления типологии гостиниц. «Региональные проблемы архитектуры и градостроительства» *Традиции и новаторство: Сборник научных трудов*. Одесса, 2013. Вып. 11–12. С.392–397.

39. Крижановська Н. Я. Методологічні основи містобудівного проектування рекреаційного середовища для дітей: дис. канд.: 18.00.04. Київ, 1996.
40. Круль Г. Я. Основи готельної справи. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 368 с.
41. Кузик С. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. С. 46.
42. Лоїк Г.К., Тарасюк І.Г., Степанюк А.В., Смолярчук М.В. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств: навчальний посібник. К.: Арістей, 2009.
43. Лужанська Т. Ю., Махлинець С. С., Тебляшкіна Л. І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посіб.. / За ред. д. г. н., професора І. М. Волошина. К.: Кондор, 2008. 385 с.
44. Лукьнова Л.Г., Цыбух В.И. Рекреационные комплексы: Учеб. пособие / Под общ. Ред. В.К. Федорченко. К.: Вища шк., 2004. 346 с.
45. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. 472с.
46. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. К.: Знання, 2008.
47. Мальська М.Я., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: навчальний посібник. Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.
48. Масляк П. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.
49. Нечаюк Л.І., Телеш Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: Менеджмент: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 348 с.
50. Ніколаєнко В.А., Олійник Ю.С., Зубричев О.С. Основні етапи виникнення і формування рекреаційно-розважальних територій міського середовища. *Містобудування та територіальне планування*: Наук.-техн. збірник. К., КНУБА, 2012. Вип. 44. С. 373–380.

51. Оніщенко В. М. Містобудівні принципи комплексного розвитку приморських міст (в умовах Азово-Чорноморського регіону України): дис. канд. арх. наук: 18.00.04. Київ, 2010.
52. Орлов О. Важливість курортно-рекреаційного комплексу зростає. *Економіст*. 2008. с. 74.
53. Основи і методи архітектурного проектування. Курс лекцій з дисципліни «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування» / Укл.: С.О. Шубович, Л.П. Панова, Г.В. Гамалей та інш.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2009. 113 с.
54. Пандяк І. Становлення та розвиток туристських притулків у Східних Карпатах в Австро-Угорській та Польській періоди. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. Львів, 2013. Вип. 42. С. 274–282.
55. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. К.: «Альтерпрес», 2003. 352 с.
56. Пантюхіна О. Ю. Принципи та методи формування приморських територіальних систем туризму» на прикладі Північно-Західного Причорномор'я : дис. канд. арх. наук : 18.00.04. Київ, 2012.
57. Панченко Т. Туристичне середовище. Архітектура, природа, інфраструктура. Київ: Логос, 2009. 176 с.
58. Панченко Т. Ф. Проектирование курортов и зон отдыха. Київ: Будівельник, 1987. 16 с.
59. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство. 3.4. Класифікація туристичних карт. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/93529-34-klasifikatsiya-turistichnih-kart.html> (дата звернення: 15.11.2023).
60. Покоłodна М. М., Полчанінова І. Л. Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсуреси України). Конспект лекцій. Харків: ХНАМГ, 2012. 174 с.
61. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Кабінет Міністрів України. URL: kmu.gov.ua. (дата звернення: 15.11.2023).

62. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. С. 241.
63. Просторовий підхід до обґрунтування архітектурних рішень: навч. посібн. / М. Габрель, М. Габрель. Львів: СПОЛОМ, 2016. 284 с.
64. Рекомендации по проектированию бальнеологических комплексов в условиях реконструкции сложившихся курортов. М.: Стройиздат, 1977.
65. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм: Навчальний посібник. К. «Знання», 2006. с. 178.
66. Савчук А. Дерев'яна рекреаційна архітектура в Карпатському регіоні в другій пол. ХХ ст. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2016. Вип. 10. С. 381–392.
67. Савчук А. І. Архітектурно-планувальні вирішення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. Дис. канд. архіт. 18.00.02 / Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України. Львів, 2020.
68. Савчук А. Сильові особливості дерев'яної курортної архітектури Галичини в ХІХ – першій пол. ХХ ст. *Містобудування та територіальне планування*: наук.-техн. збірник / відпов. ред. М. Осетрін. Київ: КНУБА, 2016. Вип. 60. С. 304–313.
69. Смирнов І.Г. Визначення конкурентоспроможності країн світу в туризмі. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права*. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. К.: КУТЕП, 2015. Вип. 21. С. 266–284.
70. Степанюк А. В. Архітектурне проектування: методичні рекомендації до розробки курсового проекту на тему: «Туристична база на 100 місць» для студентів спеціальності 7.120101 «Архітектура будівель і споруд». Львів: ЛНАУ, 2016. 19 с.
71. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Вип. 45. 2016, 289 с.
72. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М.П. Кляп, Ф.Ф. Шандор. К.: Знання, 2011. 334 с.

73. Схема планування території Львівської області / Міністерство регіонального розвитку та будівництва України; Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО». Том I. К: ДІПРОМІСТО.

74. Туризм / Загальна інформація. URL: <http://www.if.gov.ua/page/20037> (дата звернення: 15.11.2023).

75. Туристична карта. Атлас Львівської області, 1999. С. 18–19.

76. Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди: тези. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 квіт. 2016 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 362 с.

77. Худавердієва В., Мерчанський В., Чуйко Н., Воронкова А. Стратегія економічної адаптації туристично-рекреаційної сфери України до міжнародного туристичного ринку. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2022. Вип. 6(2).

78. Черчик Л.М. Інвестиційна привабливість рекреації. Реструктуризація економіки та інвестиції в Україні. Чернівці: ЧДУ, 1998. С. 94–96.

79. Шешукова С. В. Принципи формування систем громадського обслуговування в приморських курортно-рекреаційних зонах: дис. канд. арх. наук: 18.00.04. Київ, 2011.

80. Ще раз про сільський туризм, агротуризм, екотуризм і зелений туризм / М. Зінько, Г. Кінаш, Я. Дідик та ін.. *Туризм сільський зелений*. Спецвипуск. 2002. № 2. С. 2–7.

81. Ядошук В.В. Удосконалення туристської інфраструктури євро регіону «Буг». Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційний розвиток економіки (36. наук. пр.). Вип. 6 (XLIV). У 4 ч. / НАН України. Інститут регіональних досліджень. Редкол.: відп. ред. академік НАН України М. І. Долішній. Ч. I. Львів, 2003. С. 272–281.

82. Domin T. Dřevostavba pro rekreační účely Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, 2015. 50 p.

83. Hudman L., Jackson R. Geography of travel and tourism. Florence:Cengage Learning, 2003. 4th. P. 213–215.

84. WTO: developing, transition economies cushion trade slowdown. World Trade Developments.– prospects for 2009, 2010, 2011. URL: http://www.wto.org/english/news_e/pres09_e/pr520_e.htm (дата звернення: 15.11.2023).